Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 10 ДЕКАБРЬ 1959 шу № 99 (2411) Мах 20 кеп.

Новкъоста Н. С. ХРУЩЕВА „Непсабадшаг" яхача газета редакцега дахьийта письмо

БУДАПЕШТ, 6 декабрь. (ТАСС). Венгерски социалистически болхлой парте Центральни Комитета орган долча «Непсабадшаг» яхача газето тахан кепа теха арадаьккхад Н. С. Хрущева редакцега дахьийта письмо. Письмо тІа йоах:

«ССКП делегаци VII-гІча Венгерски социалистически болхлой парте съезде ена хиннача хана моаршал дайташ делегаце цІерах дукха письмош дахкийтад Венгерски Халкъа Республика промышленни предприятей коллективаша, производственни кооперативаша, общественни а пачхаьалкхен а организацеша, студенчески коллективаша, дешара заведенеша, хІаьта иштта къаьст-къаьстача гражданаша а. Цу письмоша хьахойт Советски Союза Коммунистически партеца а деррига Советски халкъаца а цар вошал тІехь доттагІал хилар. Цар тІа дувц коммунизм хьалъеча а, деррига дунен тІа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсаме а керда доккхий толамаш дахар шоашта ловш хилар. Предприятешка, кооперативашка, общественни организацешка а учрежденешка а, собранешка а митингашка а, юкъ-юкъера къахьегамхой дезал болча а тхо дахкар дег тІара дика а хеташ дехаш язду дуккхача письмошка.

Цига дахка а, хІара письмона къаьст-къаьста жоп дала а тхоай йиш ца хиларах пурам да сона, деза новкъостий, ССКП делегаце цІерах а сайгара а венгерскии советскии халкъашта юкъера доттагІали вошал дола цхьоагІон дохаргдоацаш хилара къаьгга тешал деш дола уж дІайха моаршалаш дахкийтарах шун газетага гІолла шоана тхоай дег тІара баркал ала. Тхо чІоагІа дог тийша да, деррига социалистически мехкашкарча халкъий ираза а деррига дунен тІарча машара гІулакха а венгеро-советски доттагІал кхы а дукхагІа чІоагІлуш дІагІоргхиларах. Дег тІара лов тхона оаш, тха венгерски деза новкъостий, ВСРП VII-гІча съездо оттаяь социализм хьалъяра йола йоккха программа толаме кхоачашъяр, тхона лов балха тІа а вахаре а шоана массанена а дика мел дар хилар.

Шун чІоагІа сий деш вола

Н. ХРУЩЕВ,
1959 шу, 5 декабрь.

Н. С. Хрущева Венгерски къахьегамхоша денна совгІаташ

БУДАПЕШТ, 5 декабрь. (ТАСС). Тахан Венгерски социалистически болхлой парте VII-ча съезда болх йистебаьнначул тІехьагІа, из съезд хиннача элане Бач-Кишкун яхача областа викалаша областерча къахьегамхой цІерах совгІаташ делар Н. С. Хрущевнен цун сесага Н. П. Хрущевнен. ВСРП обкома хьалхарча секретара Фридьеш Мальнара областерча къахьегамхой цІерах дика мел дар хилар ловш ловца баькхар хьаьшашта.

Никита Сергеевича чІоагІа баркал аьлар шоаш лархІарах.

Нохч-ГІалгІай АССР шозлагІа хержача Лакхехьарча Совета пхелагІа сесси гулъярах дола Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика шозлагІа хержача Лакхехьарча Совета пхелагІа сесси 1959 шера 25 декабре городе Грозне гулъе.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

1959 шу, 7 декабрь. г. Грозный.

XIII ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЕЛЛАШ ХИЛАРАХ ДЕЛЕГАТАШКА БУ ХОАМ

Ленина цІерахча культура Двореце (Сталински район) 1959 шера 12 декабре Іуйрийна 10 сахьат даьлча хьаелларгья XIII Грозненски городской партийни конференци.

Делегатий регистраци е йолалургья Іуйрийна 9 сахьат даьлча.

ССКП Грозненски горком.

Керда лаьтташ карадерзадар

АСТРАХАНСКИ ОБЛАСТЬ. ХІара шерра-шера дукхагІа карадерзадеш латт Волго-Ахтубински йийхьа лаьтташ. 1960—1962-ча шерашкахь кхы тІа а 19 эзар гектар хиш дехкача лаьттай кхоачаргья областерча колхозашкеи совхозашкеи.

Керда лаьтташ карадерзадара дакъе юрта боахама болхлошта доккха новкъостал ду Астраханских юртбоахама зембаккхара станце агрономически лабораторе. Лаьтташ фу тайпа да тахха а тохкаш, малагІа лаьтта, малагІча юртбоахама культурашта дикагІа да, сомий бешамаши комсаши мичахьа егІача бакъахьа я белгалдоах лабораторе болхлоша.

Сурта тІа: лабораторе йоккхагІа йола лаборант П. А. Гарановаи лаборантка йола М. Н. Сигаватоваи лаьттанна химически анализ еш боахк.

А. Заплетина сурт. ТАСС фотохроника.

ЦІей дездир

4-ча ноябре Нохч-ГІалгІай Пачхаьалкхен педагогически институте сайре хилар Советски Конституци дездеш. Цига доклад йир вокххагІа волча хьехархочо нов. Лосева. Советски Конституце тІара беррига наьха бокъонаш йийцар цо.

Доклад йистеяьнначул тІехьагІа доккха концерт оттадир студенташа. Цига дакъа лоацаш бар нохч-гІалгІай отделенера студенташ а.

Беззаме чакхъьлар из сайре.

Ж. ТАЛДИЕВ.

Н. С. Хрущев Будапеште боккхача безамца накъаваккхар

БУДАПЕШТ, 7-тІа декабрь. ТАСС корреспондента А. Семенова хоам бу: Венгерски столица къахьегамхоша боккхача безамца тахан накъаваьккхав Венгерски социалистически болхлой парте VII-ча съезде хиннача Советски Союза Коммунистически парте делегацена керте лаьтта Н. С. Хрущев.

Будапеште Малхбоален вокзала хьалхашкарча майдан тІа специальни поезд йолаялалехьа, дикка хьалха гулбеннабар эзараш нах столицерча предприятешкарча къахьегамхой викалаш, учрежденешкара гІулакхера бараш, школьникаш, студенташ. Вокзал советскии венгерскии пачхаьалкхений байракхашца сийрдаяьккхаяр.

Доккхийча плакаташ тІа эрсийи венгерскийи метташца яздаь йоазонаш дар: «Дикача новкъа хилва хьо, дукха веза Никита Сергеевич!»

Вокзале баьхкабар ВСРП Центральни Комитета Хьалхара секретарь Кадар Янош, болхлойи ахархойи революционни правительства Председатели ВСРП ЦК политбюро члени вола Мюнних Ференц, ВНР Президиума Председатель Доби Иштван, ВСРП ЦК Политбюро членаши кандидаташи, партийни болхлойи предприятей кулгалхойи.

Н. С. Хрущев майдан тІа ваьлча накъаваккха баьхкараша чІоагІа тІоараш детт, кийнаш урагІаухийт, эзарнеша кулгаш лестаду, цІогІарч дувл: «Эльен!», «Вахалва новкъост Хрущев!», «Ура!».

Пионераша енна зизай букет бе йоаллаш волча Никита Сергеевича безаме жопаш тел масса оагІарахьара моаршал телараштa.

Микрофона юхе ва ВСРП ЦК Политбюро член Марошан Дьердь. Цо Никита Сергеевича никъ дика бувцаш къамаьл ду. Майдан тІа дек чІоагІа детта тІоараш.

Микрофона хьатІа воагІа новкъост Н. С. Хрущев. Майдана тІа юха а долалу детта тІоараши хетта моаршалаши: «Эльен!» «Вахалва Хрущев!» «Даькъал хилда венгро-советски доттагІал».

ДІахо социалистически общество хьалъяра, венгерски халкъо доккхий толамаш дахар дезаш а ззделгца хьаша тІаэцарах баркал оалаш а аьннача дикача дешаша накъа воаккхача мел хиннараш чІоагІа раьза а бир цар тела наькъа моаршалаши детта тІоараши ай а дир.

Хьаьши а уж накъа боахараш а поезда дІатІа болх. Цига Никита Сергеевич дІайхача моаршалца къаьвашаца, Марошан Дьердаца, Политвашаца, Марошан Дьердаца, Политбюро кхыча членашца, тьаккха, вокхарга безаме кулг а лостадаь вагонача дІачувьалар.

Н. С. Хрущевца бахар ВСРП ЦК Хьалхара секретарь Кадар Янош, ВСРП ЦК Политбюро член Биску Бела, ВСРП Будапештски горкома хьалхара секретарь Гашпар Шандор.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА СИЙНА

Шера йола план кхоачашъяьй

Грозненски химически завода коллективо, ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шерра социалистически яхь а йоаржаь, валови продукци арахецара йола семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха, 7-гІча декабре кхоачашъяьй. Этилови спирт дакнхара шера йола задани 22-гІча ноябре кхоачашъяьй.

Керда технологически процессаши автоматизации балха юкъейоалаяр бахьан долаш планал дикка дукхагІа лакхъяьй къахьегама овсарал. Продукци арахецарга дІабода мах лохбарца дукха ахча кходаьд.

Шоаш даьхача толамех сатийна ца а Іеш дІахо а шоай деррига хьинар тІадахийта къахьегаш а шу чакхдалалехьа планал совгІа массехк итташ миллионий маьха продукци лургйолаш а ба химикаш.

П. НАЗАРОВ, Грозненски химически завода директор.

Г. ДЕГТЯРЕВ, партбюро секретарь.

А. БОЧАРНИКОВ, завкома председатель.

КИЕВ. Юрта боахама къахьегамхошта доккха новкъостал ду «Укркабель» яхача завода коллективо. ССКП ЦК декабрьски Пленума сийленца накъа бахара дукхьа предприяте болхлоша ханал хьалха, 10 бетта, кхоачашъяьй юрта боахама автотракторни проводаш ялара шера йола план. Юрташта электрификаци яра эшаш йола проводаш арахецара план а тІехккхоачашъяьй.

Сурта тІа: оплетчица Н. Г. Каминская. 125—130 процент кхоачашъю цо ший балха планаш.

Ю. Мосенжника сурт. ТАСС фотохроника.

ССКП ЦК-а аргІан йолча декабрьски Пленума сийна

Іалаьмате чІоагІа къахьегама овсарал лакх а еш къахьегаш ба укх деношка Грознерча станцера машиннаькъахой. Мухь дІа-юха кхахьара план ССКП ЦК-а аргІан йолча декабрьски Пленума сийна хІара денна тІехкхоачаш а еш хьабоагІа уж.

Укх деношка 4140 тонн мехкдаьтта тІа а долаш вІашагІйоалла кхоъ состав кийчйир станцерча болхлоша нормах 1500 тонн мара яхьа ца езача. Состав сихен дикеи кийчйир вагонникаша.

Из мехкдаьтта тІадолаш йола еза состав дика дІайигар машиниста нов. Шматко Григореи, цун помощника нов. Фараонов Викторей.

Иштта дукха мухь тІабола еза поезд дІайигар машиниста нов. Агасиев Андреяси цун помощника нов. Шкребец Павелеи. Шоаш Грозне юхабоагІаш Гудермес яхача станцера 2100 тонн мехкдаьтта тІадола состав йоалайир цар нормах 1500 тонн мара я ца езача. Халача новкъа гІолла йоалае йийзар из состав, хІаьта а графиках Грозне кхаьчар уж. Духхьала цу цхьан рейсах нормала совгІа 2800 тонн мухь бера составо.

Цу дийнахьа нормал шозза дукхагІа мухь тІабола поезд шоай йига езача моттиге йигар машиниста нов. Б. Строковеи цун помощника нов. В. Шелимаевеи.

Иштта вагонникийи, паровозникийи, кхыболча станцерча болхлойи цхьоагІо а барт а хиларах, хало хиннаяле а цхьан деннеи бийсаннеи 11 беза мухь дІа-юха бихьар машиниташа.

Г. АНОХОВ.

ХьатІадоагІача шера чотах...

Доккхий къахьегама толамаш доахаш хьабоагІа Ачхой-Мартановски райпромкомбината болхлой. Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачаш а яь, хІанз семилетка шоллагІча шера чотах болх беш ба уж.

Ер бут хьахилалехьа хьатІадоагІача шера чотах бІаьш, эзараш сомий продукци арахийцад предприяте коллективо. ДІабахача 11 бетта 9 эзар кубометр гІишлош ю хьу, клепко-комплекташ, бешкаш, иштта кхыйола продукци арахийцад райпромкомбината болхлоша.

Уж толамаш дахара чІоагІа новкъостал хилар партийнии профсоюзнии организацеша шоай болх дика оттабарах. Цу организацеша ханханнахьа политико-массови балхаш дІакхухь предприятерча цехашка.

Дика къахьег предприяте хьалхле лелаераша нн. С. Аздомирова, А. Корноева, С. Шахтомирова, Н. Северинова, иштта кхыбараша. ХІара сменах йола норма 150 — 160 процент кхоачашъю цар.

Дикка балхаш даьд предприяте коллективо бахача наьха хьашташ кхоачашдеш йола комбинат хьалъеча. Ер шу чакхдалалехьа семилетка шоллагІча шера чотах лаьрхІа кхы а дукха эзараш сомий маьха йола продукци яла лаьрхІад райпромкомбината коллективо.

Электроэнергии доагами кходу

Грозненски крекинг-завода № 6 йолча цехе собрани хилча къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар электроэнергии доагами кходар боккхача лоархІамера гІулакх долга. Цу гІулакха лаьрхІа цхьадола балхаш даьд заводе. Масала, 1-ча цеха № 5 йолча установка технологически реконструкци йича арахецача продукце цхьан тоннага 11,9 киловатт-сахьат дІадода, хІаьта хьалха 17,9 киловатт-сахьат додар.

Завода инженерий группа еннача предложенех крекинга установкаш кердаяьхай. Нагахьа санна хьалха фатген № 3 йолча цехе даьккхадале, хІанз крекирующи установкаех цхьаьца колонка дІа а теха установкай кІоаргача крекинге доахк. Цо торо хилийтар 3-ча цехе трубчаткаш эргаяха.

Цхьайолча подстанцешка напряжени лакхъяьй. Электроэнерги кхоеторо хилитай цо а. Из бахьан долаш итт бетта ерригача заводе цхьа миллиони диъ бІаь эзари киловатт-сахьат кходаьд. Цхьа шу да завода коллективо электроэнергии доагами кходара Ерригсоюзни яхье цхьоалагІеи шоллагІеи моттигаш йоаха.

Цхьабакъда кхоачамбоацараш а дукха да завода балха юкъе. Масала, цхьайола установкаш лакхерча напряженех болх беш я.

Энергетически цеха инженера нов. Абакумова ше къамаьл деш аьлар, тха цехо хІанзалца энерги кхоара къовсам лоаттабаьбац, аьнна. Из бахьан долаш бІаьш киловатт-сахьаташ электроэнерги йов. Цу тайпара да пар кхобара гІулакх а.

Завода коллективо электроэнергии доагами кходара комисси хержай. Цул совгІа пар ца бойтара къовсам лоаттабергбола слесараш дукхагІа хургболаш а ба.

К. ЗАБЕЛИН, завода ВЛКСМ комитета секретарь.

Шоай дош кхоачашдергда механизатораша

ЧІоагІа хьинаре къахьег укх деношка Грозненски районерча «Аргун» яхача колхоза механизатораша. ХІаране еррига уйла, беррига низ ССКП ЦК Пленум хьаелла ди дикача толамашца деззара тІадахийтад.

Укх шера IV квартале планах 17 трактор тоае езаш бар тха механизатораш. Дукха ха йоацаш хиннача совещане шоай торонашка а хьежа, цар дош деннад из план ханал хьалха, 22 декабрга кхоачашъе, аьнна. Денна тоаяь трактор арайоал колхоза мастерскера. ХІанз 11 трактор тоаяь баьннаб механизатораш, тоаяь йоалаш латт кхы а 5 трактор, хІаьта вокх шиннена эшаш мел йола оатхалаш йолаш а я, уж сихъяь тоаеш а латт.

Цул совгІа механизатораша декхараш тІаийцад 1-гІа январь тІакхачалехьа еррига юртбоахама машинаш тоаяь яха. ХІанзале тоадаь даьхад деррига макхаш, 14 нохарех 10 тоадаьд, ахаш сеялкаш а тоаяь йоалаш латт. Гаргарча деношка культиватораш тоае болалургба механизатораш.

Иштта дика а сиха а тракторашн юртбоахама машинаш тоае тха вІаштІехьадаьннад еррига техника кхашкара балхаш йистедоаллашехь мастерске коа хьаноалаяри хьалхе оарцагІа а даьнна эшаш мел йола оатхалаш кийчъяри бахьан долаш. Тракторашн юртбоахама машинаши сихагІа а дикагІа а тоаяь яхара чІоагІа лоархІам болаш да укх шера колхозен механизаторийн низаца мастерске кхы а цех йиллар.

ССКП ЦК Пленума сийна тІайийца декхараш кхоачашдара шоай низ ца кхобеш денна дика балха толамаш доахаш хьабоагІа механизатораш. Колхоза дикагІа болча механизатораша Н. Пустынникова, Ю. Баженова, А. Мамницке, Н. Горбатова, сварщика Г. Борисова, слесара С. Арцебашева, иштта кхыбараша а денна 150—200 процент кхоачашъю балха заданеш.

К. ДМИТРИЕВ, Грозненски районерча «Аргун» яхача колхоза керттера инженер.

Дентара-дента керда коталонаш а йоахаш хьайоагІа Грознерча Горпромкомбината коллектив. Ханал хьалха ворхІ шера план кхоачашъяра социалистически яхье яьннача цу комбината коллективо шерра къовсам лоаттабу къахьегамхой хьашташ Іалашдара, арахецаш дола товараш дикагІа хилийтара, цунах дІабодаш бола мах кІезигбара, хадданза балха овсарал лакхъяра. ХІанзале шера йола программа кхоачашъяь а яьккха семилетка шоллагІча шера чотах болх беш я комбината коллектив. 120 процент кхоачашъяьй цо балха овсарал лакхъяра шера йола план.

Къаьстта дика къахьийгад укх шера план 152 процент кхоачашъьйча № 2 йолча барзкъаш тегача цеха коллективо. Арахецаш йола продукци дикеи тІехдикеи хул цу цехе.

Сурта тІа: шоллагІча цеха дикагІа бола мотористаш.

И. Плиева сурт.

Фу бахьанаш да совхоза балхашта новкъарло ераш?

Кастта хургйолча ССКП ЦК Пленума махулла дикагІа накъа баха лаьрхІад тха совхоза болхлоша. ДІадахача шерашка санна доацаш дуккха а дикагІа къахьийгад цар укх шера. Цхьадола кхашкара балхаш дика чакхдаьхад. ХІаьта хІара гектара тІара дІадахача шерарчул дуккха а дукхагІа ялат даьккхад. Дика хьийкъай Дальгиев ХІарун керте латтача звенос лелаеш хинна коартолаш. ХІара гектара тІара 100-нел тІех центнер яьккхай цо.

Дукха ба совхозе хьажкІаш дика кхеяь болхлой а. Царех лархІа езаш я Кусиева Зайдатеи Дальгиев Рашидеи звенош.

Дика къахьегарца белгалъяьннай Наьсар-Кертерча отделенера Чахкиев Бахьауддин керте латта баьца дааркараш леладу бригада. Укх шера цу бригада чуийцача баьца даарех 700 эзарнел тІех сом пайда баьлар. ХІанз сихбенна тайп-тайпара удобренеш кхашка дІа а кхухьаш лаьтташ тоадеш боахк бригадера болхлой. ХІанззе а лаьтташ тоадаро торо хулийтаргья хьатІадоагІача шера ялат а баьца дааараш а дика хьувкъийта.

Ала дезаш да совхоза балха юкъе кхоачамбоацараш а геттара дукха долга. Царех эггара доккхагІа дараш да ялатийн баьца даарийн хьувкъам геттара во болга. Шерра-шера кІезига ялат чуэц совхозо. Кхоачашъяц гуракьа дувш дола ялаташ дІадера план, аьха яккхац зябь. Цудухьа цхьан беттал дукхагІа ха йов бІаьстан балхаш чакхдоахаш, хІаьта ханнахьа уж чакхдаьха ца даларо, сов тІехьа ялаташ дІадеро торо хилийтац уж дика хьувкъийта. Ялаташ тІехьа дІадерал совгІа агротехнико яххача тайпара дика а дец.

ДукхагІа долча даькъе бехка кІалхара ювл тха совхоз хьажкІаш дукхагІа дІаерца. Укх 1959-ча шера совхозо дІайийнаяр кхоъ эзарнел совгІа гектар хьажкІаш. Вешта аьлча, из хул совхозо дІадийначча деррига ялатех нийсса ах. Дика ховш да республикерча районашта юкъе кхашкара балхаш чакхдахара Наьсарен район, къаьстта «Октябра 40 шу» яха совхоз тІехьаюсаш йолга. ХІанз а тІехьа еррига хьажкІаш чуийца яьннаяц тха совхоз. Цхьабакъда, дикка новкъостал-м даьд тхона кхыча совхозаша. ХьажкІаш чуэцаш къаьстта дика къахьийгар «Гвардейский», № 15 йолча Грозненский, «Горячеисточненский», иштта кхыча совхозашкарча болхлоша. ХІаьта а вІаштІехьадаланзар деррига гуйранара балхаш ханнахьа чакхдаха.

Ховш да дІадахача шера тха совхоза чІоагІа зе хиннилга. Из хилар жаи доахани дукха довр бахьан долаш. Уж доаладаьдар, кхычахьара ий а деш керда вІашагІъеллача совхоза. ХІаьта царех цхьадараш воча фух а брак долаш а хиннадар. Цул совгІа, де деззача тайпара гІулакх а даьдацар царна. Духхьала дІаала дезаш да дІадахача шера зе хиларах совхозен Нохч-ГІалгІай АССР юртбоахама министерстван кулгалхой чІоагІа бехке болга. ДІадахача шера оттаяь хиннача профинплана тІа лаьрхІадацар де деза деррига балхаш. Масала, диззача ахкани Іайи хьайбашта, трактораштa хий кхахьа дезаш хилар. Из гІулакх лаьрхІадацар плана тІа. Дукха моттигаш нийслора совхозе штатах ца боагІаше а цхьаболча наха балхаш деш а, вІалла ца даь балхаш даьд яхаш лоархІаш а.

Дукха бахьанаш да уж деррига кхоачамбоацараш дІадахара новкъарло еш. Лоацца дувцаргда вай уж бахьанаш.

Эггара тІехьа араяьнна, тІехдика юртбоахама техника я совхозе. Цхьабакъда, цунгара 50—60 процент мара пайда хьаэцац говза механизатораш ца хилар бахьан долаш. Из бахьан да деррига юртбоахама балхашта механизаци ца яьлга а. Говза трактористаши комбайнераши бац совхозе. ДІалаьрхІача, духхьала гусеничии трактораша шин сменах болх беш хилча 40-нел тІех тракторист эш.

ССКП ЦК Пленума накъа долхаш

Совхозерча ерригача тракторно-полеводчески бригадашта керте латт специальни образовани а йоацаш, хІара сезона балхий план кхоачашъяра бригада оарцагІъяккха, техника дІанийсъе ца ховш бола механизатораш. Цул совгІа образовани ца хилар бахьан долаш агротехнико яххача тайпара кхашкара балхаш чакх а дахац цар. Бизза болх байтац трактораш, цудухьа кхоачашъяц сменни заданеш, хІаьта механизаторий алапеш кІезига а хул. Механизаторий дог дагІац болх бе, цаІаш дІабувл, вожаш хьатІаух. Тракторно-полеводчески бригадашта керте хила беза специальни образовани йолаши организаторски болх ховши бола механизатораш.

Дика ховш да юрта боахаме планированн елга Нохч-ГІалгІай юртбоахама министерствас совхоза специалистаща цхьана де дезилга, хІана аьлча специалисташта дикагІа довз шоай де деза балхаш, шоай торонаш, кхоачамбоацараш. ХІаьта юртбоахама министерствас совхоза специалистаща телача предложеней терко яц. Шийна хета план а балха методаш а низагІа чаккхйоахийт министерствас.

Нагахьа санна дика гІулакх а деш хьажкІаш хьалкхейича царел дикагІа хьувкъам луш культура цхьаккха а яц. ХІара гектара тІара 20—25 центнер мара хьажкІаш йоахаш ца хилча совхоза зе хул, хІана аьлча профинпланах цхьан центнерах 29 сом дола, хІаьта оаха тхоашта 8 сом эша а дийя, центнерех 21 сом 15 кепиги долаш дІател уж пачхьалкхенна. ХІаьта а хІара шера 3—4 эзар гектара тІа хьажкІаш дІае езаш план тел тхона. Иззала дукха хьажкІаш чуэца кхоаяц совхоз.

Дукхха а моттигаш нийслу дукхьала сводкаш бахьан цхьаболча районни а республикански а организацей кулгалхоша низагІа кхашкара балхаш харцахьа дайташ. Ханал хьалха ялаташ дІадуйташ моттигаш нийслу агротехника дика йовзаш бола юрта боахама специалисташ дукхьала боллаше а.

Укх шера «Назрановский» совхозерча механизаторашка лаьтташ шийла доллаше а ханал хьалха хьажкІаш дІайийтар, хІаьта уж хьатІа ца йоалаш я а ейна, шозлагІа дІае езаш а хилар. Иза-м хІама а дацар, нагахьа санна шозлагІа дІайийнараш ларттІа хьахиннаяларе. Кхача ца а кхувш ейра уж а.

Укх гурахьа тхога аьлар, хьалхагІа марсашца хьа а хьакхе, кушкаш а йийя, цул тІехьагІа фермашка дІа а кхухьаш кара хьаяха, аьнна. Цу тайпара хьажкІаш чуэцара дукхьала бар совхоза специалисташ, хІаьта лакхехьара шоашка яхар данза ца баларах иштта хьажкІаш чуэца болабелар уж. Из гІулакх бахьан долаш диззача шин кІира 60 гектар мара хьажкІаш чуэца вІаштІехьадаланзар.

Совхоза беррига болх сихха тоабара эггара лоархІамегІа дар да отделенешта бригадашта керте говзеи организаторски болх ховши бола специалисташ оттабелга.

Цул совгІа, хьатІадоагІача шера деррига ялаташ дикагІа хьувкъийтара хІанззе а Іалашде деза дика цІен а даь, дІаце мара ца дезаш дола цар фу. Тоае еза юртбоахама еррига техника. ХІанзза а денз вІашагІйохка еза тракторно-полеводчески бригадаш.

ХІанз совхоза эшарех эггара чІоагІагІа дола новкъостал да кхоачам хиллал механизатораш Іалашбелга. Цу гІулакха лаьрхІа совхозе механизаторий курсаш вІашагІехкача бакъахьа я.

Совхоза болхлойи специалистийи декхар да, уж деррига кхоачамбоацараш тартгарча хана дІа а даьха, кастта хургйолча парте ЦК-а Пленума кердача къахьегама толамашца накъа бахар.

А. ШАДИЕВ, Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза керттера агроном.

Партийни вахар

Агитационно-массови болх тайп-тайпарча формаех бар чIоагIа лоархIаме да

Ховш да, массово - политически балха чулоацам кIоаргагIа тайп-тайпарча формаехи нах дикагIа дIакхетаргболаши хиларга хьежжа цунах хьабоала пайда дикагIа хилар. Массово-политически балха идейни лоархIам, дукхагIа долча дакъе из болх беш болча нахага хьежжа лакхлу. Цудухьа парте райкомо чIоагIа теркам тIабахийта леладу агитатораш Iомабареи уж кхетабареи гIулакх.

Цхьа ха яр агитационни болх бара агитатораш тIера боацаш, боагIача тайпара цар цу балха лоархIам ца беш. Цу тайпарча агитаторашца къьстта чIоагIа болх бе бийзар, агитатор вай мехка дикагIа барех, парте декхар кхоачашдеш вола саг хиларах уж дIакхетабе бийзар.

Оахош каст-каста еча районни агитаторий собранешка Iомабир оаха уж сакъердаме а нах дикагIа дIакхетаргболча тайпара а наха юкъера кхетама болх лелабе.

Цу тайпарча собранешка политически темах йола лекцеши тIаийца декхараш кхоачашдарах йола докладаши яь ца Iеш методически докладаш а, балха опыт дIа-юха эцаш къамаьлаш а дора.

Масала, «Мишта кийчвала веза газет деша» яхача темах укх тайпара йир методически доклад. ХьалхагIа агитаторашта керда газеташ дIадийкъар, дика хьажа а хьежа наха газет дешача хана шоашта эшаргйола материал схьакъоастаяйтар, хIьта йийша статьяш моттигерча бакъдарашца мишта ювзаргья хьежар уж. Цул тIехьагIа хIара агитатора малагIа статья еша ше лаьрхIад, хIьта бригада, ферма вахарцарча малагIча бакъдарашца ше из ювзаргья, малагIа тойтара пособи дIахьокхаргья, колхозникаш фу де тIахьехаргба хьахойташ къамаьлаш дир.

Цхьан районни собране оаха Iомабир агитатораш лозунг мишта язъе еза, «Къахьегама листок» мишта арахеца еза.

Цу тайпарча практически занятешка агитатораш дика Iомалу методика яххача тайпара массово-политически болх лелабе.

Иштта агитатораш оаха Iомабар бахьан долаш тайп-тайпарча формаех наха юкъера кхетама болх дIабахьа вIаштIехьдоал, тха. Газеташ дешилга, беседаш елга, лекцеши докладаши ешилга, кинох, радиох пайда эцилга, митингаши собранеши елга, хаттарийн жолийн сайренаш елга, политинформацеш елга— уж еррига формаш чIоагIа пайда энача лелаю тха агитатораша.

Агитаторашта хьалхашка оттадаьдар балхах дIакъехкаш болча колхозникашта юкъера кхетама болх тоабарах дола, юкъара рузкъа лорадара тIехьа къовсам лоаттабарах дола декхар. Ала дезаш да цу гIулакхах дика пайда баьннилга. 1959 шера дукххача колхозашка йоаггIача нормах трудоденош ца доахаш бола колхозникаш 1958-ча шераца нийсдича шозза кIезигагIа ба, хIьта «Красный пахарь» яхачеи Менжински цIерахчеи колхозашка вIалла а бац балхах оагIув увзаш, дIакъехкаш бола болхлой.

Нагахь санна хьалха «Механизатора ди» ерригача районе оаха деш хиннадале хIанз еррига техника а механизатораш а колхозашка дIачубахача хана духхьал тракторни бригадашка ду оаха из ди. Цо торо хулийт беррига механизатораш юкъеоза, хIара бригада производственни гIулакхаш довза.

Парте райкомо къаьстта теркам тIабахийта леладу дикагIбарий опыт дIа-юха йоаржаяра гIулакх а. Цхьаболча дикагIа болча болхлоша кхыча колхозашка дIа а ухаш шоай балха опыт дIаювц.

Ер шу долалуш Фрунзе цIерагIа колхоз шура яккхара тIехьаьюсаш яр. Из хиннадар хан-ханнахьа барда хьатIа ца кхухьаш, кхоачам хиллал силос ца ехкаш, доахангара шура лерттIа хьа ца йоаккхаш хилар бахьан долаш. Уж кхоачамбоацараш гучадаьхачул тIехьагIа производственни совещане йир, «Доярка ди» дир цига, лекци йийшар, социалистически яхьа итогаш йир. Агитатора нов. Крылевская: «Тха торонаш» яха стенд кийчйир. Цу тIа дувцар, нагахь санна доярка дийнахьа хIара Iаттагара цхьа пела шура хьа ца йоаккхаш йитача цхьан бетта 14 Iаттагара 420 пела шура хьа ца йоаккхаш юташ хилар, хIьта итт бетта 4200 пела е 840 литр шура цунах хулаш хилар. Стенда бIара а хьежаш дояркаша йоахар: «Гой хьона, миштад шурий пела!».

Тха район дукхагIа долча дакъе исхалий ду тха доаккха жаи комсаши лелаеш я. Цудухьа цу доакъошка болх беш болча колхозникашта юкъе беча кхетама балха дукхагIа терко ю оаха. ХIара бетта «Же Iун ди», «Доярка ди», «Комсаш лелаечун ди», «Механизатора ди», ду оаха. ХIара ферме цIе уголокаш я, цига хьалтеха социалистически декхараш, шура яккхара графикаш, социалистически яхьа хьокхамий доска доал. Цига хIара денна тайп-тайпарча формаех хьайбаш леладерашца кхетама болх бу.

Соахка денз районе лекционни цхьа ди оттадаьд оаха. ХIара кхьарача дийнахь юрташкарча клубашка, колхозашка, фермашка, бригадашка, учрежденешка, тайп-тайпарча темаех лекцеш еш. Цу тайпара хьаьда цхьа ди а долаш лекцеш ешара гIулакх леладаро лекторий а лаьувгIаш болча къахьегамхой а дисциплина лакхъю.

ТIеххьарча хана дикка тоабеннаб тха районе дына духьал къовсам лоаттабара болх. Районни культура ЦIагIа хьайийлай «Атеиста кабинет». Цига дукха атеистически агитацена эша литература да. Цига хьаоттаьь латт космос караерзаярах, химех боалача пайдах дувцаш йола стендаш. Дукха вIашагIтеха я кабинете «ХIана тешац тхо даьлах» яхача темах йола дукха материалаш. Юрташкарча клубашка «Атеиста уголокаш» я хьайийла.

Дикка тоабеннаб районе кхалнах юкъе беш бола кхетама болх а, уж общественни пайданерча балха юкъе озилга. Районерча еррига станицешка вIашагIъехка я женсоветаш.

Укх шера парте райкомо боккха болх баьб районера гойтара агитаци керда яккхара тIехьа а из ходам боллаш хилийтара тIехьа а.

Шерра боаржабаь массово-политически организаторски болх а лелабеш, кхы а дикагIа толамаш даха къахьегамхой оарцагIа боахаргба оаха.

В. ИСТОМИН,
ССКП Каргалински райкома секретарь.

Керда декхараш тIаийцад

Каргалински чхьагIар доаккхача завода болхлой, гIулакхера нах вIашагIкхийтар цхьайтта бетта шоаш бахьча балха итог ен хIьта ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIакхоачаш шоашка де йиш хургйолчунга хьажеи.

Шоай торонашка а хьежа керда лакхера декхараш тIаийцад чхьагIар доаккхача завода коллективо ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна: из хьаелла ди тIакхоачаш валови продукци арахецара план 109 процент, товарни продукци — 111 процент кхоачашъе, цхьан болхлочо арахеца валови продукци планал совгIа 10 процент лакхъе. Цул совгIа доагами электрически энерги оттаьча нормал 0,5 процент совгIа кхое, ерригача товарни продукцега дIабода мах 0,5 процент лохбе.

М. ТКАЧЕНКО.

ЦIи хеза мастер

Дукха ха я буровой мастера Иван Михайлович Бородацке Карабулаке лехкдаьтта доаккхача управлене болх бу. Дикача балхаца белгалваьна ва из. Духхьал укх шера цо енача рационализаторски предложенеша 23 эзар сома пайда беннаб.

ЧIоагIа уйла йора Бородацке буровикий болх аттагIа хилийтара. № 39 йолча скважина ремонт е езача доккхий хувцамаш дир цо слесарца П. Масленниковца цхьана. Цу гIулакхо торо хилийтар скважина болх ца беш йовргйола ха лоацъе. Цул совгIа скважина ялхи пхиъи бурильни инструментага болх байт яхача механизмо. Цо болх беча хана «МСП-2» яха механизм болх беш хилацар. И. Бородацке енача предложенех тоабелар цун болх.

А. БАКАЛЮК.

Общественни порядок лораяр берригача къахьегамхой гIулакх да

Сурта тIа: собране дакъа лоацаш хиннараш:

3-ча декабре Грозне халкъа дружинай республикански актива собрани хилар.

Собрани хьайийлар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **Чахкиева.**

Укхаза дувца оттадаь керттера дош «Мехкара общественни порядок лораяра къахьегамхоша дакъалацарах ССКП ЦК-ен СССР Министрий Советои 1959 шера 2-ча марта баь соцам кхоачашбар» дар.

«Боахам дегIабоалабарал совгIа берригача наьха лакхера коммунистически кхетам хилар а деза коммунизм хьалъяра...» Цу дешашца дIайолайир ший доклад Нохч-ГIалгIай АССР-а чурча гIулакхий Министра заместителa нов. **Жулева.**

Из соцам кхоачаш а беш, советски халкъо бокъонца йола, дукххача къахьегамхоша дакъалоацаш йола порядок лораяра форма — шоай лоIамах вIашагIкхийтта халкъа дружинаш хьаьй. Цу дружинай лоархIам дукхагIа лакхлургба общественни порядок лораяра гIулакх дукхагIа царга дIа мел кхоач.

Партеи правительствоси халкъа дружинаш вIашагIйохкарах баь соцам кхоачаш а беш, республикерча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша дикка балхаш даьд. Вай республике, 7430 дружинник юкъе а волаш, 335 дружина я.

Къаьстта дика болх бу аьнна белгалъяьхар нов. Жулева Октябрьски Сталински районашкарча культура ЦIеношкареи, Сталински районерча «Черноречье» яхача поселкереи, НГНИЗ Кирова цIерахча поселкереи. Старопромысловски, Ленински районий цхьаца йолча предприятешкареи дружинаш. Дика болх бу яхаш йийцар «Красный молот» яхача завода дружина. 60 саг мара ца хиннача бут балале 300 саг хилар цу дружина юкъе. Завода штабо хIара цехе дружинаш вIашагIтехай. хIьта цехаша 5-7 саг юкъе волаш отделенеш яьй. Завода штабо болх планах бу. Плана тIа дукхагIа йола моттиг дIалоац кхетама балхаша.

ЛерттIа болх вIашатIехьбаьккхаб, яхаш дийцар дIахо докладчика, Грозненски районерча № 4 йолча совхозера, командир керттера инженер нов. Петухов волчеи Сунженски районерча «Красная Армия» яхача колхозера, командир нов. Кузнецов волчеи дружинаша. Цига вIалла а нийслац порядок йохаеш моттиташ.

Дика вIаштIехьбаьккхаб дружинникий болх Долакха-Юртарча дружинни командира нов. Куснев Ахьмада. Порядок лораярал совгIа дружинникаша совхоза 300 килограмм хьажкIаш лочкъаяь Гайтови 1950 килограмм гидуаргаш лочкъаяь Кодзоеви лаьцав.

Общественни порядок лораяра новкъарлонаш еш дола кхоачамбоацараш а белгалдаьхар нов. Жулевс. Во болх бу яхаш йийцар цо нефтяной техникумеи институтеи дружинаш. Дружинаша вIалла а порядок лорае дружинникаш дIаахийтац. Иштта во болх бу яхаш йийцар Назрановски районерча мельзаводеи, кирпични заводеи, райПО-и, зооветтехникумеи август бетта вIашагIехка дружинаш а. Ер ма дий аьнна хIанзалца даь хIама дац цар.

Назрановски районе вIашатIъеллача 10 дружинах болх беш еррига а 5 мара яц. Яндрерча дружина командир нов. Мержоев участкови уполномоченена хулиганаш тIаьржача хана цхьаккха а новкъостал ца деш лаьттав.

ЛоархIамерча кхоачамбоацарех цаI да, лерттIа хьажа а ца хьожаш, дружинникаш хьайибар. Грознерча консервни заводе дружинникалла дIаэца аьнна 60 заявлени еннача болхлоех цхьаккха а собране вийцавац. Нийса дац дружинникий командираши цар заместителаши, собранешка харжа а ца хоржаш, парткомашеи завкомашеи дIаувттабар а.

Ленински, Сталински, Сунженски, Ахчой-Мартановски, Назрановски, иштта кхыйолчеи районашка дукха дружинникаш ба бокъонца шоай фу де деза ца ховш. Цу дешо хьахьокх балха гIулакхаш парна цIадовзийта ца хилар. Надтеречни, Саясанеи, Советски, Урус-Мартановски, Назрановски районашка цIеношца а мебельца а, транспортаца а лерттIа Iалашъяьяц штабаши дружинаши.

Общественни порядок лораяра боккха лоархIам болаш да, аьнна чакхдаьккхар ший къамаьл нов. Жулева, наха юкъе беш бола массово-кхетама болх тоабар, дружинашта бе беззача тайпара хьехам бар, дружинаштеи милиценеи юкъера бувззам чIоагIбар, из болх, партийни органаша доал а деш дIабахьар.

18 сагах латтача шоай штаба болх бийцар Старопромысловски района штаба начальника нов. **Деребизова.** Оаха «Сармак» яха сатирически газет арахец. Из да тха общественни порядок телхаерашта духьала беча тIема лирагIа дола герз. Къаьстта чIоагIагIа кхер харцахьара хIама даьраш шоай сурташ газета тIа хьалтохар а шоаш газета тIабахар а. 1959 шера массехк къоал дьи харцахьа лийннеи саг милицеги судаги гIолла бехктоххаме эзав оаха. Царех ва 1941 шера ваь, Сталински районера Серебряников Леонид, Катаямера Завялов, Бутенко цIерахча поселкера Колпиков, иштта кхыбараш. Дика болх беш я нн. Суховеенкои, Захарови, Горбачеви командираш бола дружинаш. Дружинникаштеи нахаи хьехам а телаш болх дIахьу дружина командира, коммуниста — офицера Н. Суховеенко. ХIьта дика болх барах 33 дружинника совгIат а деннад оаха.

Ленински района штаба начальника заместителa нов. **Котова** дийцар хIара денна рейдаш яр чIоагIа пайдане да яхаш. ХьалхагIа шоалта дийнахьеи кIирандийнахьеи мара еш ца хиннача хIанз хIара денна рейдаш ярах порядок дикагIа лораю оаха. Iалальмате боккха лоархIам болаш да, йоахар нов. Котовс, махулла дикагIа бола нах балха юкъеозар, во хIамаш даь нах коллективай собранешка, шоаш духьала а болаш, бувцар, къахьегамхошта советски законехи социалистически обществa бокъонехи лаьца къамаьлаш дар.

Дика болх бу аьнна белгалъяьхар цо медучилищаи педучилищаи дружинаш а.

Черноречински микроштаба 145 дружинникашта юкъе болх беш кагирхой, къаьнара болхлой, къахьегама а тIема а ветераннаш, цIен-ноаной ба, оаха тематически сайренаш ю, наьха коммунистически кхетам лакхбара тайп-тайпарча темаех лекцеш еш, иштта кхыдола балхаш ду —яхаш дийцар микроштаба начальника нов. **Неворков.** Общественни порядок лораярал совгIа оаха къахьегамхой гIулакхаш а къестаду.

Районе коммунисташи, комсомольцаши, дикагIа бола къахьегамхой юкъе болаш 250 дружинник хиларя дружинай балха доал де райкомо первични парторганизацей секретараш декхарийла бари дийцар ССКП Грозненски райкома секретара нов. **Магомадова.** Районни прокурор, судахо, милице начальник, кхыбола болхлой декхарийла ба, йоахар цо, къахьегамхошта общественни порядок лораярах дола хьехамаш де.

Республика прокурора нов. **Романова** белгалдаьккхар халкъа дружинаша дика болх беча порядок дикагIа хилар а къоалаши во хIамаши кIезигагIа хилар а. Грознерча мясокомбинате дружина ца хиларах къоалаш деш моттигаш нийслу. ДукхагIа долча дакъе харцахьара гIулакхаш къаракъ меларашкара дувл. Цудухьа махулла къовсам лоаттабе беза малара а кхыча харцахьарча гIулакхашта а духьал, къаьстта хьехам сов а боаккхаш. Дружинникаша шоаш а леладе мегаргдац законах доаца гIулакхаш.

Общественни порядок лораярах а къахьегамхой коммунистически кхетам лакхбарах а къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. **О. А. Чахкиева.**

Хь. ГАЛАЕВ.

Къилбаседа Кавказа республикашкарча культпросвет болхлой семинар

Укх шера 24—27 ноябре городе Нальчике хилар Къилбаседа Кавказа республикашкарча культпросвет болхлой семинар. Семинаре дийцар Iилма - атеистически пропаганда ярах дола дош. Цига баьхкабар Дагестанскийи, Къилбаседа - ХIирийи, Кабардино - Балкарийи, Карачаево-Черкесскийи, Нохч-ГIалгIайи республикашкара а Адыгейски автономни областера а викалаш. ХIьта иштта семинаре бар РСФСР культура Министерства болхлой а. ЧIоагIа пайдане къамаьлаш дар бахача наха юкъе Iилма - атеистически болх бара опыт дIа-юха эцаш совещане хиннараша даьраш.

Къилбаседа-ХIирий республикерча викало нов. Шагабасова дийцар дынах тешаш болча наха юкъе шоаш беча балхах лаьца. Республике чIоагIа сий а деш лоархIаш яр къаьнара, Хета цIерах йола моттиг. Шера цхьан дийнахьа дынах тешаш бола нах гуллора цига. Малар а даар а долаш, чIоагIа дездора цар из ди. Республикерча атеисташа чIоагIа уйла а яь лаьрхIар цхьаккха зе мара пайда ца луш долча цу гIулакхах нах дIакхетабе. ДукхагIа йолча районашка «Вахьа вий Хета?» яхача темах сайренаш йир. Иштта дика къа а хьегаш атеисташа баь болх зехьа бовнзар. 1958 шера денз цу моттиге пионерски лагераш ехкай. Иштта тIехьабиса хинна нах гуллуш хиннача моттигах берашта салоIа моттиг хиннай. Боккха болх баьб республика культура Министерствос а кхетам боаржабеш йолча Общества отделене а лекторашатеисташ кийчбеш. Городе Орджоникидзе хьайийлай атеистий клуб, хIьта Моздоке болх беш я атеистий школа.

Укх шера дIабахача итт бетта,— дувц дIахо нов. Шагабасова,—оаха дика баьча балхо торо хилийтай тха бобтистех волча 20 сагага гуччахьа шоаш дынах дIахаьда хилар газеташ тIа дувцийта.

Дагестанерча викало нов. Никулинас дийцар адатахи шариIатахи юхедисачоа духьал къовсам лоаттабара тIехьа шоаш беча балхах. Доккха зе доал республике дынаца дувзаденна дола деза деноши: марха, гIурба, иштта кхыдараш дездеш болча нахагара. Уж деза деноша долча хана дынах тешаш болча наха балха тIара а бувлаш, дукха доахан а доадеш сагIаш а деш, доккха зе ду вай социалистически боахама. Мичча бесса уж деза деноша Дагестане цхьаболча, дынах тешаш болча наха леладойя а тIеххьарча хана бокъонца дола халкъа цIейш дезде баьннаб нах. Уж да — боалах зиза тохара, хьалхара харш даккхара, зизаш тохара цIейш. Цу тайпара хIара цIей ший истори долаш да, хIьта къахьегама сийленца наха вIашагIдехка а да.

Республикерча агитбригадо беча боккхача балхах а дийцар нов. Никулинас. Къаьста лоархIам болаш ба моттигерча дына гIулакх леладеш болчарех лаьца а царех долча бакъдарашца бувзабенна а агитбригадо беш бола болх.

Кабардино-Балкаре культура Министерства методически кабинета заведующе нов. Калбатовас ший къамаьл хетадир кхалнаха юкъе шоай республике беча балха. Цо даьча къамаьла тIара белгалдаккха дезаш да 13 эзар кхалсаг кабардинкаши балкаркаши колхозашкеи совхозашкеи кхыйолча организацешкеи болх беш хилар, хIьта 350 кхалсаг пачхьалкхен университете дешаш я, 40 кхалсаг Кабардино-Балкаре Лакхехьарча Совета депутаталла хержа я. Тха кхалнах, кабардинкаши балкаркаши, министраш, райисполкомий председателаш, парте райкома секретараш, министрий заместителаш иштта кх. дI. балхаш деш ба, яхаш дувц дIахо нов. Калибатовас. Цхьабакъда, дIаяхача ханах юхедиса во гIулакхаш — урдув дахар, кхалнах удабар, ханал хьалха уж маьре ахийтар санна дола гIулакхаш долаш а нийслу моттигаш. ЧIоагIа во ларгIа дезаш да маьре яхачул тIехьагIа кхалсаг цхьаккха а общественни пайданерча балхаца дакъа ца лоацаш хилар.

Малокарачаевски районерча культура ЦIен директора нов. Бакашева дийцар дынах юхедиса гIулакхаш доахкаш болча нахаца шоаш беча балхах лаьца. Уж гIулакхаш ца хилийтар духьа кхалнах хIамаш тегачеи баракъаш доахачеи кружока а художественни самодеятельноста кружока а юкъеувз. Районера кхалнах маIача наха нийсса къахьегаш ба. ДукхагIа цар хьегача къин лоархIам байтар духьа парте райкомеи райисполкомеи яьча решенех хIара шера 21 ноябре кхалнаьха цIей дезде оттадаьд. Цу дийнахьа дIадахача шера кхалнаха даьха къахьегама толамаш белгалду.

Адыгейски автономни областерча викало нов. Хакуз дийцар семинаре хиннараште «ДIаяхача ханара а хIанзара а адыгейка» яхача темах еча сайренех лаьца. Цу областе комсомольски хьисапе саг йоалаяр традици а хинна дIаэттад.

ЧIоагIа сакъердаме а, дика терко тIаяхийта а кийчъяь яр семинаре хиннарашка хьахьекха Советское яхача юртарча культура ЦIеной Лескенски культура ЦIеной кийчъяь сайре. Из сайре кийчъеш района газета лаьрхIа номер арахийцаяр. Газета тIа кепа теха яр «Ды — из нах Iехабар да» яха Эфендиева статья. Цу тIа дувцар Эфендиев дынах дIахадар а из сендухьа хьадав а. Иштта кхыйола статьяш а яр газета тIа кепа теха. Цу сайрене гулбеннараша бусалба а кераста а дынах лаьца, Iалама-Iилма темаех лаьца дукха хаттараш тийлар.

Семинаре къамаьлаш дир Нохч-ГIалгIайчен викалаша: культура Министерства методически кабинета заведующе н. Брускина, кхетам боаржабара Общества член волча лектора-атеиста Хункаева, Надтеречни районерча Знаменски культура ЦIен директора нов. Ахмадова, Кирова цIерахча культура ЦIен культмассови инспектора нов. Климовича, ССКП Грозненски райкома женотдела заведующе нов. Берсанова. Цар массане а дийцар республике бахача наха юкъе беш болча боккхача балхах лаьца.

И. КЕРИМОВ,
политически Iилмайн хьехамаш доаржалара общества член.

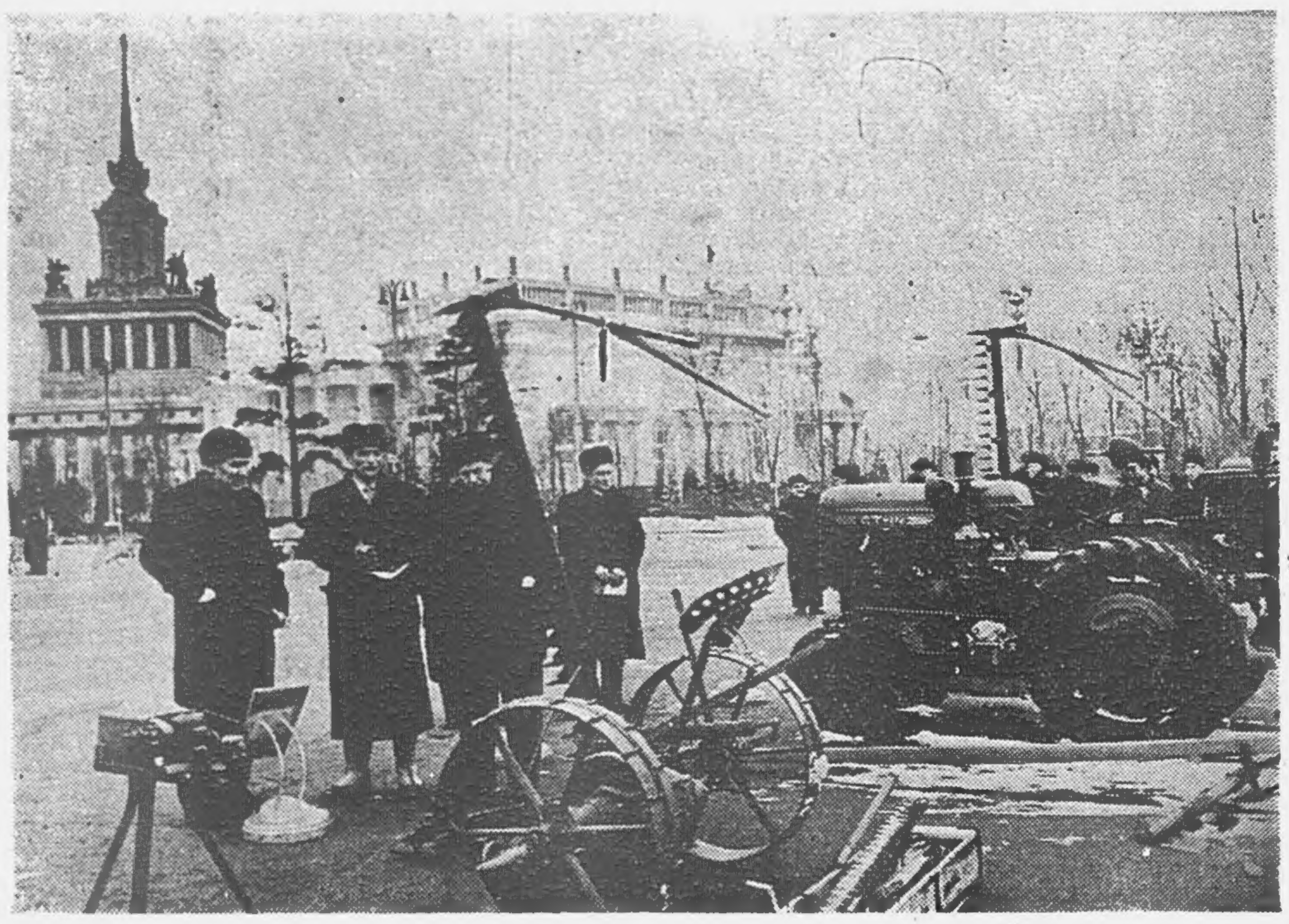

МОСКВА. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставка территоре тIа хьайийлай Московски сельхозснаба ярмарка. Ярмарке я юртбоахама машинаш, юрта боахама эшаш йола оатхалаш, оборудовани, тайп-тайпара материалаш.

Сурта тIа: йохка хьаоттаяьча юртбоахама машинашка хьежаш боахк выставке баьхка нах.

Л. Великжанина сурт. **ТАСС фотохроника.**

Республика къахьегамхошта— дукхагIа товараш

Укх семилетках бахача наха эша товараш кхозза дукхагIа арахеца декхар лаьт Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста хьалхашка, царех 60 процент болх беш йолча предприятешкеи 240 процент керда хьалъяьча а шеръяьча а предприятешка арахецаргда.

Предприятей коллективаша производства торонаш гуча а йоахаш, техникахи, бедалахи, балха ханахи, бизза пайда а эцаш дика толамаш даьхад: укх шера 11 бетта план тIехкхоачашъяьй, планал совгIа халкъа ворхI миллион сомал тIех продукци еннай.

№ 2 йолча барзкъаш тегача фабрика коллективо 11 бетта план 10 ноябре кхоачашъяьй. Кхом а беш барзкъаш дахарца 20 эзар метр тайп-тайпара кIадаш кходаьд. Укх шера фабрике дукххача халача балхашта механизаци яьй, производства поточни система йиллай. Цу гIулакхаша торо хилийтай къахьегама овсарал соахкарчул 8 процент лакхъе, 5 миллион сом дукхагIа продукци арахеца, продукцега дIабода мах дукха а лохбе, планал совгIа 800 эзар сом пайда баккха. Дика болх баьб № 1, 3 йолча барзкъаш тегача фабрикаи химзаводеи коллективаша а.

Предприятей коллективаша къахьегама овсарал лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара, керда техника дикагIа караерзаяра тIехь къовсам а лоаттабеш бокъонца Iомаю технологически процессаш, лораю оборудовани, кхою материалаш, электроэнерги.

ДикагIа болча болхлошеи новатораши: № 3 йолча фабрикерча нн. Арутюноваси, Вороненкои, Парсеговаси, № 2 йолча фабрикерча нн. Рожковаси, Дубровинеи, Афанасьевеи, химзаводерча нов. Переведенцевеи дукххача кхычари техника дика йовзаш, культура йолаш, майрра инициатива юкъе кхувлаш бу шоай болх. Цар толамаш даха карагIдувл шоай балха моттиг дика лоаттаяр, болх лерттIа порядок йолаш, хIара минутах бизза пайда эцаш беш хилар бахьан долаш. ДикагIа болча болхлоша техника караерзаярал, арахеца продукци дикагIа хилийтарал совгIа шоай дикача хьоккхамашца кхыча болхлой а дегаш урауттаду дика къахьега, тIехьабисараш хьалха латтарашта тIехьаккхебу. Химзаводе дукххача хана тIехьайиса яр кожтовараш докъадеш йола участок. Грозне эгтара хьалха, Валентина Гагановой болам хьал а лаьца цу участке балха вахар коммунист Переведенцев Николай. ХIанз цо кулгалду участок химзаводе хьалха латтарех я. Ейгача промышленноста управлене предприятешка 10 бригадо коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхар духьа къовсам лоаттабу. ДукхагIа а дикагIа а продукци арахецача, къахьегама овсарал лакхъеча, продукцега дIабода мах лохбеча доккха дакъа лоац предприятей рационализатораша. Укх шера 11 бетта рационализатораша 120 эзар сома пайда луш йола 67 предложени еннай. ДикагIа бола рационализатораш ба № 2 йолча барзкъаш тегача фабрикера нн. Афанасьев, Дубровин, № 1 йолча фабрикера Макуха, Остапенко, Фиткулин.

Къахьегамхошта дукхагIа товараш хилийтара керда барзкъаш тега фабрика хьалъяьй Наьсаре, из болх бе йоалалургья 1960 шера хьалхарча квартале, шеръе а эргаяккха а йолаяьй № 1 йола фабрика, химзавода кожевни цех, хьалъе йолаяьй № 2 йолча фабрика шоллагIа йола очерель. Цул совгIа хьалдаь йисте а даьха болхлошта дIаденнад 1000 квадратни метр цIенош.

1959 шера 11 бетта план тIехкхоачашъяра чIоагIа лоархIам болаш хилар болхлой кийчбар. Москвеи, Куйбышевеи, Ростовеи курсашка шоай квалификаци лаккхир 38 инженерно-технически болхлочо, болх юкъах а ца буташ дийшад 150 болхлочо. ХIанз заочни а сайранарча а лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка дешаш 32 болхло ва. Укх шера управлене предприятешка балха венав 12 къона специалист: швейникаш, химикаш, кожевникаш.

1960 шера ейгача промышленноста управлене валови продукци укх шерарчул 12 процент дукхагIа арахецаргья, цу юкъе швейни предприятеша 20 процент дукхагIа ара а хецаш. Из бахьан долаш бахача нахага 1959 шерарчул 30 миллион дукхагIа товараш кхоачаргда. Цул совгIа дукха а шерлургья арахецача товарий ассортимент. Нагахь санна укх шера ейгача промышленноста хIамаш тегача предприятеша 30 тайпара барзкъа хьадаь дале тIадоагIача шера 55 тайпара дергда, дукхагIа дергда берий барзкъаш, къаьстта деша аха ха йолча берий.

Укх шера октябрь бетта Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета «Барзкъий ассортимент шеръяреи уж дикагIа хилийтареи хьакъехьа» соцам баьб. Цу соцамо ейгача промышленноста управлене хIамаш тегача предприятешта бокъо еннай шоаш барзкъий керда моделаш хьаергйолаш. Республика Министрий Совете вIашагIъеллача барзкъаш тегараш, торгующи организацейи общественностеи викалаш юкъе боагIача художественни Совето чIоагIъергья уж моделаш. Из соцам кхоачашбаро торо хулийтаргья къахьегамхошта дукхагIа тайп-тайпара барзкъаш хилийта.

Грозненски химзаводо бахача наха дукхагIа а дикагIа а продукци арахецара керда гIулакхаш кхоачашде лаьрхIад. Укхаза арахеца йолаяьй пхьегIаш цIенъеш йола «Чистоль» яха порошок, барзкъашта Iатташ дIайоахаш йола мастика а иштта кхыяраш а.

Семилетка хьалхара шу дика чакхдаккхарах тарра 1960 шера план кхоачашъяра кийчо еш чIоагIа болх бу предприятеша. Ейгача промышленноста Управлене 1960 шера кхоачашде деза организационно-технически гIулакхаш белгалдаьхад. Царна юкъе да, эгтара хьалха, производственни участкашта специализаци яр, № 3 йолча Грозненски барзкъаш тегача фабрике а, Старопромыслерча хIамаш тегача цехе а. Наьсарерча барзкъаш тегача фабрике а кIада дистараи цун дикал къоастараи, барзкъаш дахараи процесашта йизза механизаци яр. Предприятешка оттаергья йоккха къахьегама овсарал йолаш 130 тайпара оборудовани. Электроэнерги кхояра агрегаташ цхьатарра бола бе йола а ца йолийташ къаьст-къаьста йолийтаргйолаш тоае лаьрхIад. Шоай квалификаци лакхъеш а шоллагIа професси карзерзаеш а курсашка дешаргда 250—300 болхлочо. ТIадоагIача шера эргаьха яргья № 1, 2 йола Грозненски барзкъаш тега фабрикаш, шозза дукхагIа низ хургба цар тIаккха.

Бахача наха дукхагIа барзкъаш хилийтараи республике баха цIабаьхка нах балха бахийтараи управлене 1960 шера Шалински районе керда барзкъаш тега фабрика хьалъе лаьрхIад, цул совгIа хьалъе йолаергья Наьсарен районе Пхьилекъонгий-Юрта кхаькхий тоадеш йола завод.

ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга продукци арахецара шера йола план кхоачашъяра социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегаш ба ейгача промышленноста предприятей болхлой.

П. САПРОНОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР-а ейгача промышленноста управлене керттера инженер.

Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партеша берригача къахьегамхошка, берригача демократашка даь КХАЙКАРАЛ

РИМ, 2-гӏа декабрь. (ТАСС). 1-гӏча декабре зрадаьннача «Унита» яхача газета тӏа кепа техай Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партей викалаш Риме вӏашагӏкхетара хьакъехьа барча хоама а цига вӏашагӏкхийттараша тӏайийцача берригача къахьегамхошка, берригача демократашка даьча Кхайкарала а. Хоама а кхайкарала а бӏаьрччача текстащта лохехьа кепа тох.

ХОАМ

Грамше институто дӏадоладарах 21-гӏча ноябргара денз 24 ноябрга кхаччалца Европе капитализм дегӏаяра проблема ӏомаеш Риме дунен мехкашкара викалаш вӏашагӏкхийтта хилар.

Цул тӏехьагӏарча деношка цига вӏашагӏкхийттача дакъа лоацаш хиннача Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партей викалаша чӏоагӏа дага а боалаш йийцар машар, кхерамзле, демократи керда яккхар, къахьегамхой вахар тоадар духьа лоаттабеча къовсаме болхлой классеи адамийи барт-цхьоагӏо цаӏ хиларах дола дешаш.

Итальянски Коммунистически парте Центральни Комитет чуйолча цӏеношка вӏашагӏ а кхийтта уж дагабалар бахьан долаш Кхайкарал дир Европерча капиталистически мехкашкарча берригача къахьегамхошкеи берригача демократашкеи.

ЕВРОПЕРЧА КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРЧА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕША БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА, БЕРРИГАЧА ДЕМОКРАТАШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Вай халкъий а дунен тӏа мел долча адамий а кхоане хьадда ювца еза сахьат хьатӏаэттад. Цӏаккха а хургбоацаш тӏом дӏабаккха а берригa низ, деррита кхоачамаш адамий прогресса долча гӏулакхага дӏадахийта а йиш я. Къела а сага сий доадеш мел долча гӏулакхашта а духьала ка йоалаш къовсам лелабе йиш я. Советски Союзо биллача новкъа космос караерзае сагага йиш хулийташ долча цӏилманнеи техниканнеи карагӏдаьннача ца хиннача тайпара доккхача хӏамех пайда а эцаш, кхы а чӏоагӏа дегӏадоаладе йиш я хӏамаш хьаеш дола низаш. Хӏанз а эксплуатаци еши тоӏадаь доахкадеши дола халкъаш мукъадаха йиш йола ха хьаккхьачай. Массане а йиш хулаш йоагӏа прогрессеи иразеи наькъа тӏа довла.

Иштача сийрдача торонаша тӏахьех беррига маьа нах, беррига кхалнах, къаьстта а кагирхой шоашта могар де оарцагӏбовлара.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам кӏаьдбаларгахьа лестад гӏулакх. Из гӏулакх дегӏадаро йиш хулийт «шийла тӏом» дӏабаккха а вӏаший тешам хилар, цхьатарра бокъонаш хилар, машарца дахар, машара яхь лелаяр ларде а латташ дола кердача тайпара гӏулакхаш дунен халкъашта юкъе оттаде а. Дуккхача доакъошка даькъа толамаш ларде а латташ, духьал машара гӏулакхашта хетаяь йола СССР-еи дерригача социалистически лагера мехкийи политико дуккхагӏа дола новкъостал дир из керда, доккхийча дикашка догдоахийла йолаш бола никъ каралацара. Цу бакъахьарча хӏамаша хьахьокх Манифеста тӏара положенеш мелла ниийса хиннай. Машара гӏулакх бахьан долаш хьадда а дог тийша а къовсам лоаттабара тӏахьехаш халкъашка кхайкайир уж ши шу хьалхагӏа 64 коммунистически болхлойи парте.

Цӏаккха а хургбоацаш тӏом дӏабоаккхилга кхоачашдулургдола декхар а лаьрхӏа шоашта хьалхашка оттаде деза хӏанз халкъаша. Из де йиш хилар хьахьекхад массане а цӏендаь а герз дӏадаккхара хьакъехьа Советски правительства ООН-еннача предложене тӏа. Атомнии вештачеи герзий кхоачамаш дӏадаьхачул тӏехьагӏа, массадолча мехкашкара эскараш дӏадаьхача, генеральни штабаш дӏаяьхача сатем оттаргба дунен чу.

Тӏаккха хӏамаш хьаярга, культура дегӏайоалаярга, вахар тоадарга, унахцӏено лораярга дӏадахийта йиш яр ӏалаьмате дукха, алхха вай мехкашка 15 миллиард доллар совгӏа дӏаухийташ дола, адамий прогресса пайда боацаш хӏара шера еррита тӏема бюджет дӏалоацаш дола ахча. Къахьегамхоша меттел, правительствашa а ниийса тӏаийца йолча советски предложене тешал ду, герз дӏадаккхареи машара яхь леларeи идея кхыметтел цхьадолча буржуазе гӏозарашта юкъе а котъяьнна хилара.

Укх исторически сахьате боккха бехктокхам тӏабож вай мехкашкарча болхлой класса, къахьегамхошта, халкъашта.

Вай мехкашка капитализма овлаш кӏоарга доахк. Кхыча мехкашкара халкъаш лоал оттадар духьа каст-каста тӏемаш леладаьд вай мехкаша. Атлантически пакта агрессивни политика хьалха а лаьца, тахан а тӏехьа Европа цу даькъах реакце чӏоагӏале е гӏерт Вӏашагӏкхийттача Штатий эггара реакционнегӏа долча гӏозараша хьалкхоабаш йола доалду классаш. «Шийлача тӏемах» доккхий пайдаш деш йола экономически группаш а цу тӏемца шоай ӏаьдал хьалкхоабаш дола политически низаш а кхохкам кӏаьдбара духьала да.

Вай халкъашта хов германски империализмо тӏаденача тӏемаша мелла зуламаш даьд.

Хӏанз юха а империализмо а милитаризмо а Малхбузехьарча Германе шоай ӏаьдал оттадаьд. Цар агрессивни низ кхы а кхерамегӏа хиннаб, царех теша а тийша, царга атомни герз дӏаделча денз. Германски Демократически Республикана духьала агрессивни планаш кийчъеш а цхьайолча пачхьалкхенашкара территореш дӏаехаш а ба германски реваншисташ. Европе машара эггара кхерамегӏа бараш уж ба. Цар гӏончаш ба Вӏашагӏкхийттача Штатий, Франце, Англе, Итале, иштта кхыча пачхьалкхений а доал деча гӏозарашта юкъе. Из вай мехкий а Европерча дерригача мехкий а кхерамзленна духьалара тийша болх ба. Германски империализм зулам де йиш йоацача йоаккхилга дерригача мехкий юкъара дехкар да.

Шоашка хинна дукха пайдаш доаха колонеш шоашкара дӏаяхарах са ца туъш кхы а да империалистически милитаристически гӏозараш. Цунна тешал ду Конгои Чӗрни Африкеи деча низаша, дукха ха йоаццаш кортамукъа даьхача Азерчеи Африкерчеи халкъашта духьала леладеш долча гӏулакхаша, къаьстта а дукха хана денз Алжире латтача тӏемо. Переговораш ярца сихха хоадабаь дӏабаккха беза из тӏом, ший кхелше къоастае бокъо йолаш алжирски халкъ хилара мукӏарло а деш. Духьал колониальни халкъий шоай лоӏаме хилара йолча бокъонашта мукӏарло дича мара керда, шинна а оагӏонна гӏойле яргӏйолаш дола гӏулакхаш оттаде йиш яц цу халкъаштеи хьалха хиннача метрополештеи юкъе.

Шуга, Европерча капиталистически мехкашка мел болча маӏача нахагеи кхалнахагеи оаха ях:

— хьадувла, цхьана хургда вай йоккхийча паччахьалкхенашта керте латтарий совещани сихагӏа вӏашагӏтохара а цига дика гӏулакхаш тӏаэцара а;

— хьадувла, цхьана лоаттабергба вай къовсам германски шин пачхьалкхенца машара договор оттадарца германски дош къоастадар духьа, Германски Демократически Республика къоабалъяйтар духьа, Малхбузехьарча Берлина дош къоастадар духьа;

— хьадувла, цхьана хьадехаргда вай кхыча паччахьалкхений тӏема базаши ракеташ урагӏъяхийта кийчъяь майдаши дӏайоахилга, вай континенташта юкъе а, къилбаседехьа а къулбехьенгахьа а тӏема декхарашца ювзаяланза йола мукъа зонаш елга;

— Китайски Халкъа Республика хӏанз а къоабалъе ца туташ йолча правительствашкара хьадехаргда вай цар из къоабалъелга а законах цунна йоагӏаш йола моттиг дунен халкъашта юкъерча организацешка цунна дӏалулга а;

— эггара хьалхагӏа айергья вай воай оаз, воай низаш дерригача дунен тӏа мел долча халкъий низашца вӏашагӏтохаргда вай массанега а цӏендаь а герз дӏадаккхийтар духьа. Эггара хьалхагӏа цӏадоаккхийтаргда вай атомни герз, сигалара фо телха а деш, цунна деш дола тохкамаш, хьалхагӏе а денз Вӏашагӏкхийттача Къамий Организаце во могадаь атомни герза Сахаре де лаьрхӏа тохкамаш ца дайтилга ӏалашдергда вай.

Деррига машара низаши организацеши герз дӏадаккхара тӏехьарча сийлахь-доккхача гӏулакха вӏашагӏтохилга ӏалашдергда вай. Хьадувла, воай низ макхоачча хьаллоацаргда вай Дерригача дунен тӏарча машара тӏехьарча болама гӏулакх. Тайп-тайпара политически уйлаш йолаши дынах тешаши хилар наха новкъа дац тӏом цӏаккха а хургбоацаш дӏабаккхар духьа барт-цхьоагӏо вӏашагӏйолла.

Дунен халкъашта юкъера кхохкам кӏаьдбара гӏулакха вайна карагӏдаьннача гӏулакхаша хӏанзале а хьахьокх, дӏаяхача хана вай лоаттабаь къовсам эехьа байна ца хилар. Кхы хьежа йиш яц. Чӏоагӏбе беза къовсам. Воашта карагӏдаьннача хӏамашца вай низех кхы а чӏоагӏагӏа бӏубенна воаш хилар дӏахойтаргда вай, бокъонца мехкашта юкъе машар оттабар а дерригача халкъашта юкъе доттагӏал хилийтар а духьа.

Европерча капиталистически мехкашкара къахьегамхой, демократаш

Дунен халкъашта юкъера хьал дикагӏча оагӏорахьа хувцадаларо керда торонаш хьагучайоах кортамукъален духьа къовсам лоаттабара, демократи лораяра, хиланза яргӏйоацача из юхаметтаоттаяра, из керда яккхара. Цу хувцамаша чоахабьб коммунизма моастагӏий.

Капиталистически монополешеи цар агенташеи «шийлача тӏемах» а, хӏаьта цхьадолча мехкашка шовинизмах а колониализмах а пайда ийбаьб шо-шоай бокъонехи кортамукъаленахи дахар духьа. Испанеи Португалеи хӏанз а йолаш я фашистски диктатура, Грецерча реакционни ӏаьдало демократашта низаш ду, хӏаьта Аденауэра Германе могийташ яц коммунистически партии кхыйола прогрессивни а машара а организацеши. Цхьанне хара доал даха ӏаьдал соахка Франце оттар бахьан долаш викалаш хержаш йола институташ бокъонца дӏа а яьхай парламентски демократи хӏалак а яьй. Хадданза низ тӏабетталуш йола массанахьара йоккхий банкаши тресташи духхьал шоашта болча пайданна вай мехкашкарча политически вахара чӏоагӏа тӏахьожам лоаттабе лаьрхӏа я. Къамашта лаккхера европейски организацеш оалаш ераш, монополей бе доалла, халкъашта кхы а чӏоагӏагӏа эксплуатаци ен бӏаь шерашка къовсам лоаттабеш яьккха цар кортамукъале дӏаяккхен лаьрхӏа дола керда герз да.

Цу тайппара вайна хьалхашка декхар латт демократи бахьан долаш лоаттабу къовсам кхы а дукхагӏа чӏоагӏбе.

Испанерчеи Португалерчеи халкъий гӏулакх, Грецерча халкъа гӏулакх кортамукъа мел болча наькъа юкъара гӏулакх да. Политически кортамукъален паргӏатои яккхар духьа цар лоаттабеча къовсаме новкъостал дергда вай царна. Шерагӏа яржийла Манолис Глезоси цун новкъостийи мукъабахара духьа, Симон Санчес Монтеро мукъаваккхар а Испане амнисти яккхар а духьа, Альваро Куньял бокъо йоацаш набахта вехкилга дӏадаккхара а политически гӏулакхашта чубехка боахка кхыбола португальцаш набахтара арабахара а духьа лелаю кампани.

Цӏендаь дӏадаккха деза капиталистически мехкашкарча дуккхача демократаштеи кортамукъал яккхар духьа колонешка болча болама юкъе дакъа лоацаш бараштеи низаш делга. Хувцийтаргда вай Германе турпала Коммунистически парте никъ дӏа ца бохьийташ дола Малхбузен Германе оттадаь закон.

Къахьегамхой политически кортамукъалеи хӏара цар бокъои лорае а еза, цунца демократи кердаяккхар духьа, цун моастагӏаша фуннагӏа леладойя а из чӏоагӏъяр духьа лоаттабу къовсам хадданза чӏоагӏбе а беза.

Цудухьа ба коммунисташ дерригача общественни вахара демократизаци яра тӏехьа. Вай хӏара мехка тайп-тайпарча боарамах дегӏаенай демократи. Цхьабакъда цу хьакъехьа дӏадаьха дукха а гӏулакхаш массадолча халкъий цхьатарра да: исполнительни ӏаьдала а бюрократически аппарата а хьакъехьа моттигерча, областерча, къамий хержача органий бокъонаш шеръяр; хӏара мехкара политически низий гӏулакхаш хьахьокхаргдолаш хержа органаш хургйола, нийсхо йоацача хоржамий законаштеи дискриминаценеи духьалара къовсам; предпринимателаштеи къахьегамхоштеи юкъера гӏулакхаш къоастаде корпоративни фермах тӏа-тӏа а дукхагӏа пайда ийбе гӏерташ хилара духьале яр; предпринимателаштеи правительствaштеи профсоюзни организацеш караяхийта гӏертара духьал хилар; массайолча демократически партешеи организацешеи пайда эца йиш хургйолаш общественни кхетам вӏашагӏболла хӏанзара средстваш монополей контрола кӏалхара яха лоаттабу къовсам.

Къахьегамхойи демократаши

Демократи бахьан лоаттабеча къовсамо дӏадех хӏанз монополей низа доазув оттаде духьал довлар, дерригача экономически политически вахара чухь шоай доал оттаде гӏертача царна новкъарло яр.

Уж гӏулакхаш чакхдоахалургда: промышленноста цхьайолча монополи яьча секторашта национализаци яра а экономика общественни секторашта доал деча органашта демократизаци яра а наькъаца; къахьегамхой инициатива дегӏайоалаяра а экономически вахара деррига доакъошка цар дакъа лацара а наькъаца; промышленностеи юртбоахамеи капиталовложенешта демократически контроль яра наькъаца; аграрни реформаш яра а ахархой кагий боахамаш, хӏаьта иштта кхыболча кагийчеи юкъерчеи производителий боахамаш монополеша беча низах лорадара а наькъаца.

Уж хувцамаш дерригача къаман хьашташта, дерригача халкъа, болхлой класса, хӏаьта иштта, ахархой а юкъера боахам болаш городе бахача наьха а хьашташта мадеззара да; керда техника юкъейоалаярца дувзаденна экономически халонаш къахьегамхошта качйохка гӏертача монополешта доазув оттадара тӏадерзадаь а ца уж хувцамаш. Цу дерригача гӏулакхий демократически чулоацам ба. Цхьабакъда уж кхоачашдича, монополей низаи средстваштеи доазув оттадергдар цар; мехка вахара чухь болхлой класса сий а политически лоархӏам а лакхбергбар; общества эггара реакционнегӏа йола группаш дӏаяхеи монополешта тоӏадаь доахкача дерригача прогрессивни низий а бахача берригача наьха а барт вӏаштӏехьбаккхеи новкъостал дергдар.

Хӏара мехка чурча хьалашка хьежжа йола дуккхача къахьегамхошца чӏоагӏало а лувцаш, демократически хувцамаш дара программа кхоачашъе йиш хургйола демократически правительстваш яра тӏехьа къовсам лоаттабе тӏахьех оаха вай халкъаш.

Къахьегамхойи демократаши.

Машар бахьан лоаттабу къовсам, демократически хувцамаш де леладу гӏулакхаш айхха дувзаденна да доккхача капитала политико низ беча болхлой класса вахара хьашташ а ахархоша, ремесленникаша, кагийча базархоша, кагийча промышленникаша, кхыболча юкъера бахача наха дӏадехараш а лораде лоаттабеча къовсамца.

Бакъда, вай мехкашкара вахара хьалаш тайп-тайпара да; монополеш массанахьа а дуккхача къахьегамхошта качболла гӏерт дуккха зе деча политика беза мухь. Ӏалаьмате дукха рузкъаш шоай бе доххарца бӏаьхийча наха хьахьокх капитализм шийх доахка капиталистически гӏулакхаш хувца йиш йолаш я яха хабараш харцхилар, хӏаьта берригача къахьегамхошта ю эксплуатаци кхы а чӏоагӏагӏа лакхлуш латт, тӏа-тӏа хӏамаш дукхагӏа эшаш дола дуккхача наьха материальни вахара-хьал тоа ца даларал совгӏа, цхьацца йолча моттигашка вогӏа а хиннад.

Бахача берригача наха бизза бе болх болаш цхьаккха бац вай мехкех, хӏаьта дуккхача мехкашка вӏалла бе болх боацаш а бизза бе болх боацаш а моттигаш дукха я. Къахьегамхой чӏоагӏа къе баха, боахама тӏехьайиса районаш дегӏайоалае ше могаргдоацаш хилар хьахьекхад капитализмо. Миллионаш бола болхлойи ахархойи шоай дахе а йита, доазол дехьа а баха, болх беш ба. Саго ла йиш йоацача халача хьалашка болх безаш хул уж. Итале, Испане, Португале, Греце, кхыча мехкашка юртара феодальни гӏулакхаш дӏа ца дахарах шоаш болх беш долча лаьттан даьй бац миллионаш бола ахархой. Массанахьа чукхоачаш финансови капитал дегӏадоагӏаш хиларо хӏама долаш а юкъера баха а нах шоай боахамех хӏалак бу, производственни балхашта тӏера боах юртара миллионаш бола къахьегамхой.

Цу тайпара, капитализм дуккхача шерашка дикача хьалашка болх беш хиннаяле а, цо хьахьокх из миллионаш болча наха ялат а бе болх а ӏалалбе ца могаш хилар, кхыметтел из ше эггара хьалха хьахиннача мехкашка а.

Из хьал кхы а вогӏа оттар кхерам болаш да рузкъа цхьан бе ӏовш хиларца, цунца дерригача дунен тӏа а тӏехь. Европа юкъара рынок кортамукъарча а торговле зонеи хӏара мехка къама боахам бовхаш дола монополеи герз хинна ца ӏеш, вай халкъий материальни хьал толхадеш бола вай мехкашта юкъера экономически базареи тӏом хьоабу герз а ду.

Къахьегамхой,

алхха шо майрра къовсам лоаттабеш хилар бахьан долаш, шо хаданза духьал латтар бахьан долаш цу политика гӏулакхашта доазув оттаде йиш хилар цун. Барт цаӏ а болаш, оаш даьча гӏулакхаша тӏехьашка бахьар бӏаьхий нах: алапи лакхдайтар царга, капитализмах йоалла оамал — тӏа-тӏа а дукхагӏа саго сага хьакъ даара оамал юха а теха, бахача наха пайдане дола социальни гӏулакхаш дайтар.

Вай мехкий болхлой классо кхы а чӏоагӏагӏа вӏашагӏтохалда ший низаш, ше дӏадехар кхоачашде монополей хьаштий бувзама духьал къовсам лоаттаболба цо.

Экономически вӏашагӏкхетара юкъе юкъерча рынкои кортамукъарча торговле зонои лоаттаю юкъ дӏаяккха еза. Дерригача мехкашта юкъе экономически бувзама дизза гӏулакхаш оттадергдолаш капиталистически социалистически мехкашта юкъерча торговле йола дискриминаци дӏаяккха еза.

Хӏара мехка а дерригача дунен тӏа а бе болх ца хилара духьал, бахача наха кхоачам балла де хӏама хилара тӏехьа, алапи лакхдара тӏехьа социальни ӏалашвара гӏулакх тоадара тӏехьа, кхалнаьхеи, къахьегамхой кагирхойи йизза бокъонаш хилара тӏехьа къовсам лоаттабе шоай низаш вӏашагӏтоха тӏахьех оаха шо.

Дӏаяхача хана болхлой классо лоаттабаьча къовсама сий долча гӏулакхашта тӏехьа а болхаш, къахьегамхойи цар организацеши бӏаьхах доагӏа алапи кӏезиг а ца деш, 40 сахьата дола балха кӏира оттаде халкъий юкъарча сийлахь йоккхача, низ болча кампане вӏашагӏкхетаргхиларах теш тхо.

Европа капиталистически мехкий къахьегамхойи демократаши,

шоана опытах хов, болхлойи демократическии низаш вӏашагӏкъастар реакцена пайда боалаш а цунга толамаш доахийташ а дола гӏулакх долга. Хӏаьта цу низий барт массаза кхет къахьегамхой котбийнаб, социальнии капиталистически реакци тӏехьашка яла езаш, эшаш хиннай.

Цӏаккха ца хиннача тайпара чӏоагӏа эш хӏанз халкъа низаш вӏашагӏкхетилга.

Вай мехкий боахама халонаш къахьегамхой чотах, монополешта пайда а боалаш, дӏа ца яхийта къахьегамхойи демократийи къовсаме цхьоагӏо хиланза яргьяц.

Вай мехкаш политически дегӏадоагӏаш хьалхашка отта гӏулакхаш, моллагӏча тайпара дале а, реакционни наькъаца а доацаш, демократически наькъаца къоастаде хиланза яргьяц из цхьоагӏо.

Из цхьоагӏо хиланза яргьяц вай мехкий правительстваш машара гӏулакха тӏехьа оттийтара а дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбара а духьа.

Из цхьоагӏо йолаш хилара тӏахьехаш кхайк тхо массанега а, прогрессахи кортамукъаленахи мел тешача къахьегамхошка, моллагӏа политически уйлаш йолаш уж бале а. Цу тӏахьехамца кхайк тхо вахара-хьал тоаде гӏертача къахьегамхошка — кераста нахагеи цар организацешкеи.

Цу тӏахьехамца къаьстта кхайк тхо толамаш а доахаш тхоца цхьана дуккхаза къовсам лоаттабаьча социалистическии социал-демократическии партешка, цу партей членашка, профсоюзийи кооперативайи членашка. Къахьегамхой хьашташ хӏалак деш йола барт эгӏара политика пайдане хиланзар цу партешта а. Цхьаболча мехкашка из политика бахьан долаш доккхий гӏулакхаш карара даьннад консервативни низашта пайда а боалаш. Бакъда социализма принципашта тӏехьара а яьнна, капитализмах тешам боларца юхаметтаотталургдац цу партешта шоашта карарс даьнна гӏулакхаш.

Хӏанз реакционни низашта ка лу ха яц, болхлойи демократийи цхьоагӏо хила еза ха я хӏанз.

Бакъда «шийла тӏом» лаьттача хана кийгӏа хинна барт а еха уйлаш а дӏа ца йоалаш къаьстта да вай. Цхьабакъда уж духьале а хинна дӏаотта йиш яц де дага дар чакхдаккха вай леладеча юкъарча гӏулакхашта, вай хана болхлой дуненои демократически низашеи хьалхашка оттаде дезача гӏулакхашта: машар ӏалашбара, къахьегамхой вахара-хьал тоадара, демократи лораяра а дегӏайоалаяра а, социализмага цхьана дӏахьалхашка дахара.

Халкъашта юкъера барт эгӏар дӏадоаккхаргдола никъ лохаргболаш а социальни прогресса, демократе, машара хьашташка хьежжа мехкаш политически дегӏадахка йиш хургйолаш а бола никъ лаха вӏашагӏкхетари уж гӏулакхаш дувцари ловра тхона. Тешара а вӏаши лархӏара а уйланца болхлойи демократически организацей викалаща къамаьлаш де а дагадала а кийча да тхо.

Цхьоагӏо хилара гӏулакх халкъа гӏулакх да. Шоай бе долла оаш из массанахьа а: предприятешка, городе, юрта.

Къахьегамхойи демократаши

Социализмана гарга гӏортилга демократически гӏулакх дегӏадарца дувзаденна да. Политически, экономически, социальни вахара массадолча доакъошка ше толамагӏа хилар социализмо хьахьокхача хана дах вай. Тайп-тайпара социальни системаш йола мехкаш машаре дахари цар машаре яхь лоаттаяри дегӏадарца миллионаш болча наха социализма сийлахь-доккхий гӏулакхаш кхетадергдолча хана дах вай. Коммунисташ чӏоагӏа тешаш ба, вай хӏара мехка халкъа дукха-дукхагӏа бола нах вӏашагӏтоха а политически ӏаьдал болхлой классаги кхыча къахьегамхошкеи кхоачийтаргдолаш общество социалистически хьисапе эрганяккха а эша наькъаш хӏанзарча хьалашка корадоагӏргхиларах.

Дерригача адамашта эггара лоархӏамерча хана вай партеша юха а шоай низаш дӏалу шоай халкъаштеи шоай мехкаштеи эшача гӏулакха.

Шоай хьехама тешаме хиларца, саг паргӏата ваккхара гӏулакха эггара дикагӏа йола принципаш хинна чӏоагӏъеннача а дуне доаза, из эргадаккха сага хьаькъали говзали йизза дегӏайоалае йиш хулийтача а марксизма-ленинизма принципашта тешаме хиларца чӏоагӏлу цар низаш.

Царна уж низаш лу еррригача коммунистически партешца, эггара хьалха Советски Союза сийлахь-йоккха Коммунистически парти а йолаш, йохаргйоаца барт-цхьоагӏо хиларо. Шоай халкъий хьашташ лора а деш, хӏара мехка хьалашка хьежжа шоай политика а оттаеш, пролетарски бувзамашца вӏашагӏкхийтта я вай партеш. Сий долча Октябрьски социалистически революце 40 шу дизача коммунистически болхлойи партеша тӏаийцача Декларацe тӏа кхы а чӏоагӏдир уж бувзамаш.

Вай партеша шоай низаш ӏоаду шоай халкъий тешам болийтарцеи цар хьаллоацаш хиларцеи, цар хьашташ а царна дагадоахкараш а тӏа-тӏа дукхагӏа кхета а деш, лора а деш.

Европа капиталистически мехкий къахьегамхойи демократаши, коммунистий тӏахьехамга ладувгӏа:

Машара гӏулакх кощаккха, прогресс бахьан, демократи эргаяккхар духьа къахьегамхой вахара-хьал тоадара духьа, ираз дола кхоане бахьан лоаттабеча къовсаме дерригаш а вӏашагӏкхетаргда вай!

Австре Коммунистически парти,
Бельге Коммунистически парти,
Дане Коммунистически парти,
Финлянде Коммунистически парти,
Французски Коммунистически парти,
Германе Коммунистически парти,
Великобритане Коммунистически парти,
Греце Коммунистически парти,
Итальянски Коммунистически парти,
Люксембургски Коммунистически парти,
Нидерландий Коммунистически парти,
Норвеге Коммунистически парти,
Португальски Коммунистически парти,
Испане Коммунистически парти,
Сан-Марино Республика Коммунистически парти,
Швеце Коммунистически парти,

Рим, 1959 шера 25 ноябрь.

Мехкдаьттах продукташ йоаха установка

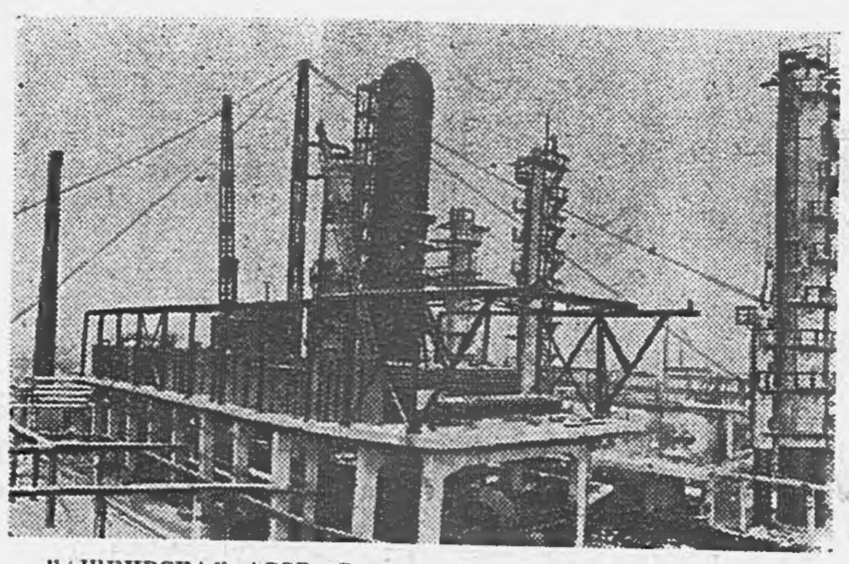

БАШКИРСКАЯ АССР. Салаватски нефтехимически комбинате хьалъяь йистейоалаш латт мехка йоккхагӏчарех йола мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоаха установка—Ӏалаьмате дукха мехкдаьтта сийрда продукташ арахецаргйола атмосферно-вакуумни трубчатка.

Шу йистедалалехь, вешта аьлча, йиллача ханал хьалха, из Ӏалаьмате йоккха установка яь яккха дош деннад строителаша.

Сурта тӏа: мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоаха установка хьалъеча.

Ю. Каплуна сурт. ТАСС фотохроника.

Дикагӏча фух дола доахан дебаде деза

Боккхача лоархӏамера гӏулакх да дикагӏа долча хьайбай фу дебаделта. Из дика кхетаду тха совхоза хьайбаш леладераша. Цар лаьрхӏад хьайбай продуктивность лакхъе а, хӏаьта 1965 шера хӏара ӏаттагара йоаккха шура 3500 килограммага кхоачае а. Уж толамаш даха вӏаштӏехьдаргда хьайбашта де деззача тайпара гӏулакх дойя.

Тха совхозе да «красная степная» яхача фух дола доахан. Цар дозал, дийна болаш эзача 480—500 килограммага кхоач. Хӏаьта шера 3—4 эзар килограмм шура а лу цар. Дикача фух дола доахан дале а, дукхагӏа йолча хана боагӏача тайпара пайда баккхац царгара. Иштта, 1958 шера хӏара ӏаттагара 4000 килограмм шура яккха езача 2600 килограмм мара яьккхац. Из да царна де доагӏача тайпара доал ца даьлга. Эггара лоархӏамегӏа дола гӏулакх да доаханна хан-ханнахьеи, тайп-тайпареи доакъар дехкилга. Деттача доаханна доакъар дехка деза, цар луш йола шура лакхлургйолаши, цунга дӏабода мах лохлургболаши.

Хӏара ферма дехкарийла я ӏулашта юкъера дикагӏа дола доахан къеста а деш, дикагӏа дарий фу доладе. Доахан юкъера къоастадеча хана цар шура миштий хьажара а чӏоагӏа терко е еза.

Дикагӏча фух долча доаханна искусственни осеменени елга бокхача лоархӏамера гӏулакх да. Цудухьа тха совхозе дика лелабу из болх, къаьстта укх тӏехьарча хана.

Совхоза хьайбаш леладеча бригадирий семинар хилар дукха ха йоацаш, цига белгалдаьхар доаханна де деза гӏулакхаш, хӏаьта хьайбаш леладерашта тайп-тайпара хьехамаш а тийлар. Хӏанз, гуш да хьайбаш леладераша дика къахьийгалга. 1958 шера ноябрь бетта 30 ӏаса даьдале, укх шера ноябрь бетта 80 ӏаса даьд, хӏаьта декабрьи, январьи, февральи бетташка дахкаргдолаш дукха доахан а да.

Ноябрь бетта дукха доахан даьккарахи, хӏаьта тха совхоза специалисташа нормах доагӏача тайпара доакъар дехкарахи цар луш йола шура лакхъеннай. Денгара-ди массаза доал лакхлуш боагӏа царгара йоаккхача шурий боарам.

ССКП ЦК аргӏан йолча декабрьски Пленума доккхийча къахьегама толамашца накъа бахка лаьрхӏад тха совхозерча хьайбаш леладераша: доахангара йоаккха шура лакхъе а, хӏаьта 20 декабре кхачалехьа паччахьалкхенна шура дӏаялара шера йола план кхоачашъе а.

Из дехкар кхоачашде цар вӏаштӏехьадаргда.

Л. ГУДАНТОВА,
Горячеисточненски № 4 йолча совхоза керттера зоотехник.

Ферме организаторски болх тӏехьабисаб

«Ингушский» совхоза 5-ча отделене шурий-товарни ферме хӏара ӏаттагара йоаккха шура чӏоагӏа лохъеннай. 172 беттача ӏаттагара 417 килограмм шура мара яккхац, вешта аьлча хӏара ӏаттагара 2,4 килограмм. Ала дезаш да отделене гӏожеи мошеи доакъар шортта кийчдаьлга. Хӏара ӏатта лаьрхӏа 10 тонн силос кийчъяьй цар. Ферме хила беззача тайпара организаторски болх ца хилар бахьан долаш лохъеннай шура.

Во болх бу цу шурий-товарни ферме бригадир волча Картоев Туре. Шоаш тӏаийца декхараш кхоачашде оарцагӏбахац цо болхлой. Цу гӏулакха оарцагӏбала безар совхоза директор Кулбужеви отделене управляющи Хаматханови.

Картоева шийтара болх кхоачашца бешшехьа а, кхы а хьакхий-товарни ферме бригадирал хьожавир из. Цу хана денз цхьаккха болх лерттӏа бац цо.

Це дезача балхий лерттӏа оттаяь порядок яц ферме. Доахан 18-ча ноябре кхаччалца 5—7 километр хьажкӏий гӏадамаш даа дӏалехкар. Делхача доггӏах, хоттах кӏаьдлора уж. Цул совгӏа бийсанна доакъар дехкацар царна.

Совхозеи отделенеи кулгалхоша хьайбай помещенешта е езача тайпара ӏана кийчо яьяц. Тховнаш дахка, ийнаш тоадаь, иштта кхыдола балхаш даь помещени яц. Массехк ди да ферме ремонт е аьнна ардакхаш ена, цхьабакъда, хьастамаш дац яхаш ремонт хӏанз а е йола яьяц.

Цул а вогӏа гӏулакх да хьакхарчуйоахкача помещенешка а. Ши бӏаь хьакха я цига, цхьабакъда, уж чуйохка моттиг-м яц. Клеткаш йола стандартни помещени еррита а ремонт е езаш я. Хурскашта хьалъяьшиъ стандартах йоацаш помещенеш я, уж хӏанз а йӏоахъяьяц. Хьаккхарч чуйоахка моттиг бӏеха а сквозняк йолаш а я. Нагахь санна октябрь бетта 5 хурск мара еннаеце ноябрь бетта 12 дийнахьа 15 хурск еннай.

Во лел цу ферме массово-политически болх. Кӏезига ю беседаш, иштта кӏезига деш газеташ. Социалистически яхье хьалхле яьккхарашта дӏа-юха телаш йола цӏе вымпел лелаяц ферме, хӏаьта хьалхле лелаеча доякай говзал дӏа-юха йоаржаяц. Ферме книжкаш, журналаш, газеташ дац. Отделене библиотекарь йолча нов. Яндиевана хӏанз а хац ферма мичай. Салоӏача цӏагӏа приемник я, цхьабакъда, из ехалатт. Доякашта зооветтдешар ӏомадац. Цудухьа, шоай болх йистебоаллашехьа а сихха чуболх уж. Кхетама болх кӏезига лелабар бахьан долаш каст-каста хувц доякаш, ӏаьсийи хьайбаши леладераш.

Укх тӏехьарча хана кӏезиг-дукха хувцамаш хиннад ферме. Детташ дола доахан чуоттадаь кхоаб, бийсан доакъар дулл, цул совгӏа бийсан хьожаш саг а хул. Ала дезаш да цу кӏезигача хувцамаша а белгалонаш яьхалга.

Шура яккхара гӏулакх дикагӏа леларгдар, нагахьа санна партийни организацеи (партбюро секретарь нов. Я. Гуноев), профсоюза болхлой комитетои (председатель нов. Хамчиев), отделене кулгалхошеи социалистически яхь де деззача тайпара кулгалдоре, хьайбаш леладеча болхлой вахара йоахо йоре.

Н. КРЕСТЬЯНИКОВ,
ССКП Магӏалбика ГК инструктор.

Техника тоаяь яьннай

Коммуниста нов. Н. Бидирова кулгалду коммунистически къахьегама тракторни бригада деррига гуйрана балхаш ханал хьалха чакхдаьха яьннай. 1300 гектар лаьтта аьхад бригадо, 650 гектара тӏа гурахье дув кӏа дӏадийнад. Къаьстта дика болх бир комсомольцаша нн. А. Пайзуллаева, Ш. Нанаева, Х. Махмаева, иштта кхыбараша а. Массайолча хана шоай декхараш тӏехкхоачашду цар. Бригада беррига членаш комсомольцаш ба.

Ӏалаьмате чӏоагӏа барт-цхьоагӏо йолаш я из коллектив. Бригада членаш цхьа дог-уйла йолаш, махулла дикагӏа болх беш а даим шоай говзал лакхъеш а ба.

Ший болх дика бовзаш ва нов. Бидиров. Цо трактористал болх бу бархӏ шу да. Механизаторашта масса хана новкъостал ду цо.

... РТС-е ший трактора ремонт еш воаллар нов А. Пайзуллаев. Шоллагӏча дийнахь шийца трактористаш а боалабеш Бидиров вера цунна новкъостал де.

— Тха бригадир даим тхона, къонача механизаторашта, хьехаш а новкъостал деш а ва — йоахар Пайзуллаева.

Цу дийнахьа цун трактор тоаяьлар. ССКП ЦК декабрьски Пленум хьаеллача денга еррига юртбоахама техника тоаяь йисте яккха дош деннадар цу коллективо.

Укх деношка шоай дош кхоачаш а деш еррига техника тоаяь баьннаб уж — Курчалоевски районерча Орджоникидзе цӏерахча колхоза механизатораш.

— Из Пленума кийчдаь тха совгӏат да, — йоах цар.

Хӏанз техника тоаяь баьнначул тӏехьагӏа шоай боахама кхыдола декхараш кхоачашдеш хьинаре къахьегаш ба колхова механизатораш.

М. ХАМХОЕВ,
(тха корр.).

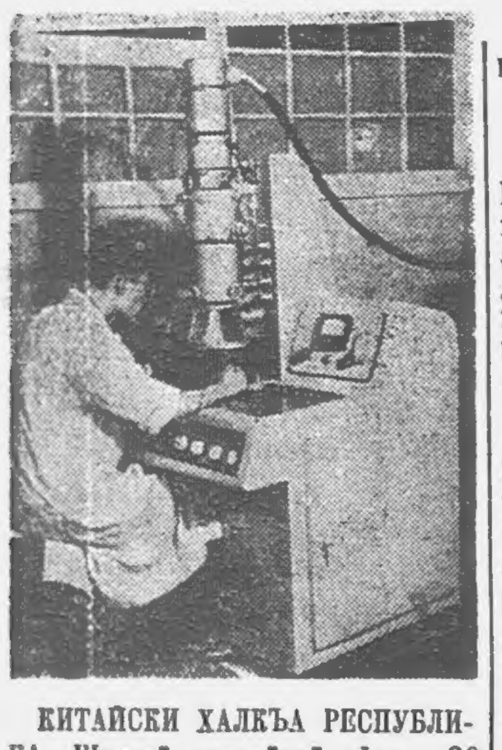

КИТАЙСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Шанхай арахийцай хIама 20 эзарз доккха деш йола электронни микроскоп. Оптически система новкъосталца 100 эзарнета кхаччалца хIама доккхагIа де йиш я микроскопаца.

Сурта тIа: керда электронни микроскоп.

Ян Бу-тао сурт. Синьхуа агентство.

Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха де дезду 50 шу дизарга

КОПЕНГАГЕН, 8 декабрь. (ТАСС). Цига хьайийлар, 8-гIа март Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха ди да аьнна хьакхайкадича дениз 50 шу дизар дезде кийчо яра йолча, Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха инициативни комитета йоккха заседани.

Инициативни комитета балхаца дакъа лоацаш хилар гIорбаьнна бола Дунен халкъашта юкъерча прогрессивни кхалнаьха боламца дакъа лоацаш хиннараш а. Дунен халкъашта юкъерча демократически кхалнаьха федераце председатель йола Э. Коттон а, дуккхача мехкий парламентий министраши депутаташи бола кхалнах а, Дерригдунен Машара Совета членаш а, кхы йола гIорбаьнна общественни дея телаш а.

Инициативни комитето тIадиллараж «Данерча демократически кхалнаьха Союзагара» викал йолча Э. Бринка пресс-конференце дIахьайкадир Дунен халкъашта юкъера кхалнаьха конгресс 1960 шера 21—24 апреле гултье аьнна комитето соцам баь хилар. Цига тIахьехаргба машар кхайкабеш а кхалнаха кортамукъалеи нийсхои яккха гIерташ а йолча ерригача кхалнаьха организацешкара викалаш.

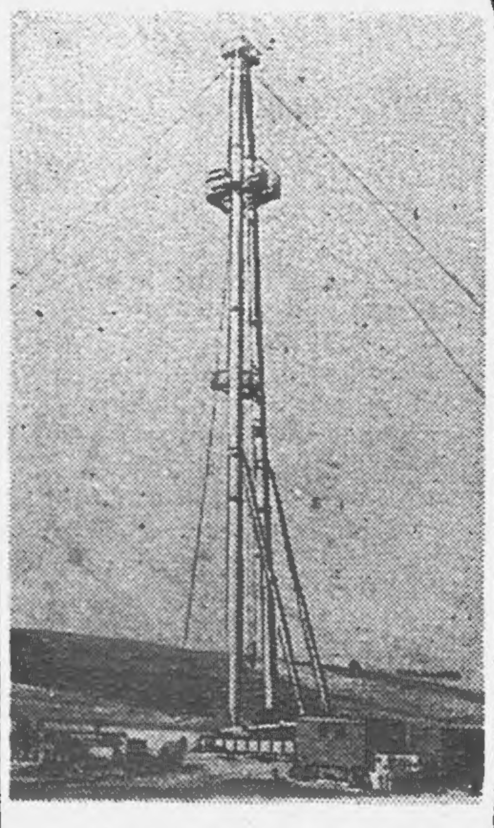

ЧЕХОСЛОВАЦКИ РЕСПУБЛИКА. Остравски областе Рыхалтице хIанз дукха ха йоаццаш фу хул хьажа аьнна болх бе дIаеннай геологически тохкамаш дара бурув тоха вышка. Из керда вышка 60 метр лакха я. Дунен тIа эгара лакхагIъярех я из.

Сурта тIа: Рыхалтицера бурут детта керда вышка.

В. Шварчика сурт. Чехословацки телеграфни агентство.

Чехословаке лаьттанна кIалха хьалъеш лаьтта электростанци хьалъяь яьннай

ПРАГА, 8 декабрь. (ТАСС). Чехословацки телеграфни агентства беча хоамах, Липно яхача моттиге лаьттанна кIалха хьалъяьча гидроэлектростанце юхейиса турбоагрегат селхан болх бе йолаялийтай. 160 метр кIоарга лаьттанна кIалха оттаьча шоллагIча турбинана тIайолаелар низ бола хи кIедж. Автоматически болх беш а 60 эзар киловатт низ болаш а йолча хIара турбино шера 150 миллион киловатт-сахьат электроэнерги йоаккх.

Цу тайпара, ларттIа чакхдаьлар гидроэлектростанци хьалъеча дакъа лоацаш хиннача эзараш болча болхлошей техникашеи 8 шера хьийга къа. «Липно» яхача элекростанце сунт Влтавски каскадах эгара лакхехьара дакъа да. Цу сунта бетта бетонни пен 27 метр лакхеи 250 метр бIаьхеи ба. Сунта магIахьа 4.650 гектар боккха Iам баьб.

Iам чу хож 306 миллион кубометр хий. 43 километр бIаьхеи цхьаьца йолча моттигашка 16 километр шереи ба из.

Iам чура хий шин турбина тIъамашка гIолла 165 метр кIоаргача шин шахта чу дода. Цул тIехьагIа 3.600 метр йIаьхача тоннела чу гIолла хьалха Влтава яха хий ихача хьоарсама чудоал.

«Липно» яхача гидроэлектростанце юхейиса агрегат болх бе йолаялийтара хетаь вIашагIтехача собране хьакхайкадир дикагIа волча 70 болхлочоа совгIаташ денна хилар.

ФРГ атомни герзаца кийчъяра духьалара 23 эзар петици

БЕРЛИН, 8 декабрь. (ТАСС). АДН-а агентства хоам бу, СДПГ Боннерча викала яхачох, 1957-ча шера сентябрь бетта Бундестаге тIехьара хоржамаш хинначул тIехьагIа, Малхбузерча Германерча Iаьдалга 23 эзар гаргга петици кхачарах. Бундесвер атомни герзаца кийч ца яйтар дIадех цар тIа.

ВЕНГЕРСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Венгерски социалистически болхлой парте VII съезда сийна социалистически яхье тIаийца хинна ший декхараш дика кхоачадеш я Будапештера Клемента Готвольда цIерах йола электрозавод.

Сурта тIа: ханал хьалха Китайски Халкъа Республике дIайохьийтаргйола агрегат вIашагIйоллаш боахк.

Т. Феньеша сурт. (МТИ).

Дахчан хIамаш ю керда фабрика

Нохч-ГIалгIай республике цIагIа лелаю дика дахчан хIамаш ергйола дукха дика тайп-тайпара хьу я. Из хьу, нонагIа яр, наькъаш доацача лоамашка хилар бахьан долаш, цох хIанз а бизза пайда ацац. ДIахо йодача хана цу хьунах пайда эца лерхIаш я вай республика.

Грозне еш латт моттигерча хьунах цIагIа эша тайп-тайпара дахчан хIамаш ергйола фабрика. Укх шера соттадаь герга гIандаш ду цех болх бе йолаенна цун. Ноябрь бетта цу цехо планах 7600 гIанд де дезача 7620 гIанд а даь, ший план тIехкхоачашъяьй. Хьадаь гIандаш чIоагIа а, хоза а, дика а, царегIа а да.

ТIадоагIача 1960-ча шера яь йисте яргйолаш я столаш, диванаш, маьнгеш, буфеташ, шифоньераш, шкафаш, иштта кхыйола дахчан хIамаш ергйола цехаш. Цу гIулакха пачхаьалкхено 1960-ча шера 4666 эзар сом ахча дахийта лаьрхIад.

К. ДЖЕБРАИЛОВ.

Бахача наха дукхагIа барзкъаш де лаьрхIад

Дика кхаьхьийгад укх шера Грознерча № 2 йолча фабрика коллективо. Ейгача промышленноста Министерстве чуйоагIача фабрикашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цо.

Къаьстта дика къахьег подготовительни цеха коллективо. Цу цехе болх беш я дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама цIи яькха бригада. Барт тайна, цхьоагIо йолаш ба бригадера беррига болхлой. Цудухьа вIашгIехьдоал цар хIара сменах йола нормаш тIехкхоачашъе, цул совгIа дикен тIехдикен а хул цар арахецаш йола продукци. Тайп-тайпарча дешара заведенешка дешарца шоай квалификаци лакх а ю болхлоша. Масала, нов. Чечук нефтяной институте дешаш ва, цхьацца йолча заведенешка дешаш ба нн. Тарасянц, Шандыба, иштта кхыбараш а.

Боккха лоархIам болаш гIулакх да дерригача балхашта механизаци елга. Из болх дика чакхбаьккхаб механикаша Дубровина, Афанасьева, Третьякова, иштта кхыбараша. Подготовительни цехерча дерригача балхашта механизаци яьй цар.

Дукха ба фабрике рационализатораш а. Къахьегама овсарал лакхъяра дикка пайда беннаб мастераша Парсеговас, Бурдыкинас, Рожковас тийнача предложенеша.

ДIахо йодача хана а иштта дика къахьега лаьрхIад фабрика болхлой коллективо.

Р. МУЦОЛЬГОВА.

Дешарий конференци

Укх деношка Нохч-ГIалгIай педучилище дешарий конференци хилар. Литературни кружоке дакъа лоацараша С. Арсанова «Маца довз доттагIал» яхача романа чулоацамах къамаьлаш дир. Эгара хьалха къамаьл дир кхоалагIча курса студента нов. Я. Кагирова. Романа чулоацам лоацца бийцар цо студенташта. Цул тIехьагIа романа тIа бувцача нахах хаттараш а дир, шоашта хетар а дийцар студенташа. Къаьстта безаме а дика а къамаьлаш дир новкъосташа Х. Дадаева, Мальсаговас, С. Умарова, иштта кхыбараша а.

Б. АХМАДОВ, педучилища студент.

Шоайла новкъостал ду студенташа

Тайп-тайпарча моттигашкара кагирхой ба Грозненски статистически техникума бухгалтерски статистически отделенешка дешаш. Дукха ба цига нохчийн гIалгIайи. Читальни спортивнии залаш, сийрда аудитореш я техникуме. Барт тайна, цхьоагIо йолаш, тIехьабисараштa новкъостал деш ба техникумера студенташ. Цу тайпарча гIулакхаша чIоагIду цар доттагIал.

А. ТЕРКАКИЕВ.

Фехтовальщиций соревновани

Дукха ха йоаццаш Ростовера цIаенай Грозненски нефтяной институтa фехтовальни сборни команда. Цига хьалхагIа уж лайзар Ростовски пачхьалкхен университета фехтовальни командаца. ЧIоагIа низи хьинари тIадахийтар грозненцаша царца шоаш ловзача хана. Цудухьа цар команда котъьялар 21:15 счет а йолаш. ШоллагIча дийнахьа грозненски спортсменаш лайзар Ростовски машиннаькъа транспорта института спортсменашца. Цига 20:16 счет а йолаш котъьялар Ростовски команда.

Ростовера яьлча Новочеркасске яхар Грозненски спортсмени команда. Уж вIашагIкхийтар политехнически институтерча спортсменашца. Дика ловзарах котъьялар грозненски команда. Грозненски фехтовальни спортсменашта юкъе къаьстта белгалбаьлар новкъостий Сулханов, Плеханова, Рыбакова, Голованова.

Р. АЛИМОВ.

СУРТАШ ТАЙП-ТАЙПАРЕИ— ЧУЛОАЦАМ ЦАIИ БА

Реклама — «американски вахар» массаз а хьахьоккхаш дола сурт да. ХIанзарча Америке рекламаца кхайкадеш да долла хIама: нейлонах яь кхалнаьха пазташ, автомобилаш, виски яха малар. Голлевудера киноартисташ. ХIама лелалуча нахах эгара тIех бараша рекламага гIолла кIезига доллараш даьхадац кхыметтел Бетта тIарча лаьттан участкаш йохкаш а, яхаш дувц. Конкуренце гIулакх айдеш ше хиларах тарра, торговли лелаер — реклама я, йоах США.

Бакъда, цхьа моттиг я реклама мастерашта юкъе конкуренци йоацаш. Из я — «американски вахарахьал» дувцаш йола пропаганда. Фу диоаз капитализма экономически социальнии строй хозъе гIерташ цар ца дувцаш. Цхьабакъда, шоаш из ювцаш, махулла «капитализм» яха дош да ала гIерт уж. Капитализмах ший йола цIи яккхар Iовдала лерхIаш да американски пропаганда кулгалхошта юкъе. Идеологически базар тIа ший тайпара йола демпинг хьахулаш селлар дукха хIанзарча капитализма цIераш яьхай цар. Капитализм «организованни», «планови», «динамически» строй я, йоах цар. ХIаьта капиталистически боахам «Нийсбеш лелабу», «балансах лелабу», «вIашагIтеха» боахам ба, йоах. Капитализмах «кортамукъарча бахара боахам», «гуманни капитализм», «халкъа капитализм», йоах цар.

«Капитализм» яха дош сий деш ца хиларах кхер вай», — яхаш яздаьд США Торговли палата хьалха хиннача президента Эрик Джонстона. — Цудухьа кхетае хала йола цIи йоахк вай цох, «кортамукъарча предпринимательства система» я из, яхаш чIоагIду вай». Къама байракха тIехьашка а этта, «американски вахар «дика да, яхаш дувц вай».

Бакъдар-м бакъ ма дий! Капиталистически строй талхар бакъда. Цудухьа тамаш е доагIаш дац хIанзара буржуазни идеологаш капитализмах доалла халкъа духьалара, саго сага хьакъ дуаш хилара гIулакх къайла кхахьа гIерташ хилар. «Капитализмана керда цIи эш». «Алхха цхьа дош кхыча дешаца хувцаро исторе беш бола никъ эргабоаккхаргба», — яхаш язду «Зис уик мэгэзин» яхача американски журнала, «Адамий хьакъал бахьан дунен тIа лоаттабеча къовсаме халача хьал тIа оттаду цун гIулакх йоаггIаш йола цIи ца хиларо»,—журнала тIехьа йоах «Нью-Йорк таймс» яхача газето. Капитализм яха дош дIадаккха деза вай, — яхаш тIахьех цIи хеза американски бизнесмени политически деятельи волча Аверелл Гарримана.

Ше хьалха хиннача тайпара йоацаш дикагIча оагIорахь эргаяьнай капитализм, саго сага хьакъ дуаш а алхха кIеззигача наха пайда бахьаш а хилара гIулакх дIа а даьнна, хувцаеннай из, йоах буржуазни пропагандисташа, шоай махулла из бакъде а гIерт уж. Капитализмах даьхка хинна во гIулакхаш, къел, бе болх ца хилар, кризисаш — дIадаьнна дукха ха я, капиталисташ дIабаьннаб, хIаьта цар моттиг, ООН-ерча американски викала Генри Лоджа яхачох, «экономически гуманисташа» дIалацай, «массадолча тайпара бола баха нах боахама хьакъехьа тIа-тIа а вIаши нийслуш латт,—лоацца аьлча капитализм бIаьхийн къеи нах боаца, «керда», «халкъа», ерригача общества гIулакх деш йола строй а хинна дIаэттай, яхаш дувц буржуазни пропагандисташа. Американски буржуазе идеологаша яхачох, тийшача, США социализм хьалъяьй а, хIаьта американски миллиардераш эгара дикагIа бола социалисташ ба а ала йиш я. «Социализма бокъонца бола пионераш вандербильдаш, рокфеллераш, карнеджаш хиннаб», — иштта яздаьд буржуазни тIех болча экономистех волча Шумпетера.

ХIара кулика ший ушал хестаю. Цхьабакъда, цо хоастаярах ушалах ушал мара хилац. Капиталистически строях хьаштдола цIи тулле а, капитализмах капитализм мара хургьяц.

«Халкъа капитализмана» хетадаь США арадаьхача брошюрех цхьанне тIа йоах: «БIаьхий бараш кхы а бIаьхегIа беш, къебараш кхы а къийбеш йола боахама форма я капиталистически яр, яха Карл Маркса хьалхехьа а аьннар харц ду укх тIехьарча итташ шерашка американски боахам дегIабаро... дерригача а халкъа йола капитализм хьаэттай».

Историена кIезига бовзаш бац Маркса теори харц деш гIерташ хинна нах — буржуазни боккхача экономисташкара дениз «Антикоммунистически манифеста» хIанзарча автораш ка кхаччалца, народникашкара дениз аьттехьарча социалисташка кхаччалца бола нах. Цхьабакъда марксизмаца цар дов массаз доакх шийна духьал бараш эшабеш хьадоагIа из. Дувца-м хьаштдар дувцийта, ВIашагIкхийттача Штаташка бIаьхийн къеийн нах бац а яхийта, цхьабакъда Iаьржачох кIай да оалаш мо мара бакъде йиш яц из.

Бакъдарашца дувцаргда вай.

1937 шера дениз 1956 шерага кхаччалца йолча хана Дюпона дезала рузкъа бархIазза дукхагIа хулаш, 4,7 миллиард долларга кхоачаш лакхденнад. Меллонар — нийссазза дукхагIа хулаш, 3,8 миллиард доллар лакхденнад. «Социализма пионер» волча Рокфеллера рузкъа нийссазза дукхагIа а хулаш, 3,5 миллиард доллар совгIа лакхденнад. Цу ахчана юкъе додац цу группашта кара дола а уж хьожа а итташ миллиардаш доллараш. Дюпонашта, меллонашта кара йола активаш лаьрхIача 68 миллиард доллар ахча хургдар, хIаьта эгара йоккхагIа йолча финансови бархI группа ахча 218 миллиард доллар хургдар. Из мел ахча да дика кхетаде йиш я 1958 шерара вIашагIкхийттача Штатий бюджетни расходаш 76 миллиард доллар мара йоацилга хайча.

Алхха шоаш хьегача къих миллиардерий иштал дукха рузкъа хила йиш ца хилар дика кхетадеш да. Цул совгIа дукха зама я цар тIехьенаша къа ца хьега. БIаь шу хьалха а санна, цар рузкъа деба хьаст ба итташ миллионаш болча болхлой, гIулакхерча наьха, фермерий хьакъ дуаш хилар. Цар хьакъ дуараш санна бола нах ба Америке баха дуккха а дукхагIа бараш. США бахача берригача дезалех диъ даькъах кхо дакъа совгIа барашеи цхьаццабола бIаьхийча наьха итт даькъах ийс дакъа гаргга барашеи шера ворхI эзар долларал кIезигагIа хIама доакх, хIаьта цар хьегача къих рузкъах дуккха а дукхагIа дола дакъа Морганашкеи Рокфеллерашкеи кхоач.

«Американски вахар» хеста а деш, капитализма идеологаша къаьстта чIоагIа могаю «халкъа», вешта аьлча кагий акцеш. «Цу компанегара, вокх компанегара акцеш эца, дIаьхий хургда шо, капиталисташ хургда шох», — яхаш, кхайкаду газетий рекламни отделаша. «Акцешка гIолла халкъо доал ду производства средстваштa», — йоах буржуазни профессора Маркэс Нэлера.

Цкъа къоалам хьакхарца американски халкъ производства средстваш ба да аьнна дIаяздар — хала гIулакх дац. Цхьабакъда иштта дIаязбарах бIаьхегIа хургбац американски къахьегамхой. Царга мел акцеш кхоач хьожаргда вай.

Экономисташа даьча лоархIамех, США къахьегамхошка ерригача акцей пхи-итт процент мара кхачац. США-рча акцей берригача маьха 0,2 процент мара кхачац болхлой ах миллион дезалашка. ХIаьта Дюпона дезалга кхоача мах цул иттаза дукхагIа ба. Ший акцеш тIара болхлочунга шера кхоача пайда цунна шин кIира доагIача алапел дукхагIа бац, хIаьта 97 процент болхлой акцеш а царех боала пайда а боацаш ба.

Цу тайпара капитализма идеологаша «халкъа доалахье» я яха производства средстваш боккъалдар аьлча Дюпоний Рокфеллерийи доалахьара рузкъа да. Миллионаш йола шоай кагий акцеш къахьегамхошка йохка а йохкаш, къахьегамхоша хала ди тIаьттача накъдаргда аьнна Iоадаь рузкъа цунца дIа а Iувдаш, миллиардаш доллараш пайда ийбу, царга гIолла шоай рузкъа дебаду. Цул совгIа, кагийча акцешка гIолла капиталисташа болхло чIоагIа предприятеца вувз, предприяте дас дукхагIа ший доалахьа верзаву из.

ХIанзарча капитализма юкъара чулоацам, бIаь шу хьалхагIа хиннача бесса, укх тайпара ба: болхлой класс идеологически юхаяр, капитализмаца цун барт тоабар, капиталистически эксплуатацена духьал лоаттабеча къовсама тIера из яккхар. Алхха иштта дола декхар кхоачаде хьийха да капитализм йолчара дIаяьннай яхаш дола Малхбузехьа яьржа керда теореш.

Капитализмо хIанз фуннагIа дувце а, цун гIулакх исторе чухь йистедаьннад. Страусаша хьашт мел а корта гIумарала ложкъоргба, цхьабакъда бокъонца долча вахарах ложкъалургьяц уж. «Капитализма идеологаша мел хоза баракъа тIадийха кийчйой а, капиталистически строй кIеззигача эксплуататораша миллионаш, миллионаш болча наьха хьакх дуаш йола строй я», — яхаш белгалдоаккх Н. С. Хрущева.

БIаь шу хьалха Европе алхха коммунизма Iиндаргiа мара яцар. Социализм тахан бIаьш миллионаш болча наьха гIулакх а хинна дIаэттай, хIаьта советски халкъа коммунизм еш доал. Кхыбола кхоалагIа никъ лац исторе.

Г. АРДАЕВ.

Декхар кхоачашдаьдац

Первомайски районерча хьун участка конторе хьайийла партийни собрани хилар. Цига дийцарех керттерадар да Оалкам яхача юрта кхаччалца тIо никъ буллилга.

Цу гIулакхах лаьца дуккха къамаьлаш дир собране хиннараша.

Никъ биллара лаьрхIа вIашагIъеллаяр мастер нов. Рябов керте латташ йола комплексни бригада. Хьуна участка кулгалхоша шоай низаца билла лаьрхIадар из никъ, хIана аьлча хьу цIа кхахьа а, кхыча гIулакхашта а из эшандаь. Цхьабакъда, собране гучадаьлар нов. Рябова ший болх во чакхбаьккхалга. Тракторaш, бульдозераш, иштта кхыйола механизмаш ларттIа болх ца беш дукхагIа йолча хана сеца латташ хулар. Цхьайолча хана юха цIа а ухар уж, Рябов а кхыбола кулгалхой а кора а ца боагIаш.

Нагахьа санна нов. Рябов шийна тIадилла декхар кхоачашдара дог лазаш хиннавале вIаштIехьадаргдар ханнахьа а дика а никъ билла бакхха.

Цунах лаьца критически къамаьлаш дир коммунисташа Н. Богословске, В. Степнова, М. Воеводина, иштта кхыбараша а.

Собране хиннараша дийца а дийцар, белгал а даьхар, никъ биллара даьха гIалаташ сихха тоадара гIулакхаш.

С. ГАРДАНОВ, лесоучастка техник.

Агитатора блокнот

Арадаьннад № 23 йола ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнот».

«Беседашта йола материалаш» яхача рубрика кIал кепа теха я блокнота тIа «Технически прогресс хилийтара лоаттабеча къовсаме керда толамаш даха», аьнна керте яздаь йола ССКП обкома промышленно-транспортни отдела заведующе заместителa нов. В. Кравцова язъяь статьяи Нохч-ГIалгIай АССР Статистически управлене начальника заместителa нов. А. Толубанова «Нах чубаха цIенош хьалдара гIулакх СССР-е мишта кхоачаш ду» яха статьяи.

«Семилетка хьалха латтараш» яхача разделе кепа теха я орден лаеча мехкдаьтта чакхдоахача завода операторах дувцаш йола нов. Н. Тишина язъяь корреспонденци «Семилетка рационализаторски балхаца дакъа лацар», яха инженера И. Алексеева язъяь статьяи.

«Агитационни балха опытах» яхача рубрика кIал язъяь я «Пайда эцаргба оаха массово-политически балха дукха тайпарча торонех» яха ССКП Шелковской райкома секретара нов. В. Земскова статья.

Агитатора новкъостала лаьрхIа блокнота тIа кепа теха социалистически яхьа толамаш дувцаш йола цифраши бакъдараши да, хIаьта укх шера декабре е езача беседай темаши литературеи а да блокнота тIа яздаь.

«Агитатора блокнота» 23-гIа номер киоскашка йохкаш я.

Библиотекай болхлошта значокаш ялар

Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерствас совгIата наькха тIа йоахкаю «Книжка пропагандиста» яха значокаш еннай.

Уж значокаш еннай: Кургали яхача юрта библиотека заведующи йолча Б. Башировайна, Гребенская яхача станица библиотека заведующи йолча Е. Линченко, Борзой яхача юрта библиотека заведующи волча Г. Гудаева, Геха тIарча библиотека заведующи йолча Л. Кулиновайна, № 3 йолча Сталински библиотекарь йола М. Фомычевайна, № 1 йола Октябрьски библиотека наха дешаш йолча зала заведующи йолча А. Проссукайна.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

10-ча декабре: 7-20 — «Химин ялати» — беседа (эрсий меттала); 8-20 — Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (нохчий меттала); 8-35 — «Сердало» газета обзор; 8-50 — Хоамаши передачай программеи, 9-00 — концерт; 17-00— Радиочу гIолла культураи, Iилма — технически кхетамеи Университет (эрсий меттала); 17-20 — Пионераштеи школьникаштеи передача (гIалгIай меттала); 17-35 — РадиоладувгIархой программах концерт; 18-00 — Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — Промышленни болхлошта передача (нохчий меттала); 19-20— Керда хоамаш (нохчийн гIалгIайи метташка).

11-ча декабре: 7-20—«Грозненский рабочий» газета обзор; 8-20— «Ленинан некъ» газета обзор; 8-35— Советски Союзера а доазол дехьара а хоамаш (гIалгIай меттала); 8-50— Хоамаши передачай программеи; 9-00 — Нохчийн гIалгIайи ашараш; 17-00 — РадиоладувгIархой кхьахтех оттаяь передача (эрсий меттала; 17-20 — Юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 17-35 — Сакъердаме ашараш; 18-00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18-20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18-40 — «Дешархой физически кхебара уйла совъяккха» — беседа (нохчий меттала); 19-20 — Керда хоамаш (нохчийн гIалгIайн метташка).

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал — **«ЦIера тIий».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Такханза декхар».** Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Кхоачалуш боаца никъ».** Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Кхоачалуш боаца никъ».** Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре **«Къона хьаьрхо».** — Долалу 8.30, 12.25, 4.20, 6, 9.50.

Шерача экрана тIара бос бола керда художественни фильм. **«Хованщина».** Долалу: 10.10, 2.05, 7.40.

НОВКЪОСТИЙ!

1960 шера хIанззе а язле

„СЕРДАЛО"

яхача республикански газета.

Газет арадувл гIалгIай меттала кIиранна шозза.

Газета язвалара мах:

Шера — 20 соми 80 кеп.
6 бетта — 10 соми 40 кеп.
3 бетта — 5 соми 20 кеп.

СихагIа язле „СЕРДАЛО" яхача газета.

г. Грозне Сталински районе 81 корпуса подвальни цIеношка вахаш волча гражданина Карпяк Петр Семеновича суде дувца дIачуденнад г. Грозне Сталински районе 158 корпуса 8 квартире яхаш йола ший сесаг гражданка Карпяк Нина Владимировна йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Сталински района халкъа суда 1-ча участке.

Г. Грозне Сталински районе 84 корпуса 4 квартире яхаш йолча гражданкас Кузнецова Людмила Васильевнас суде дувца дIачуденнад г. Краснодаре Одесски улицагIа 16 цIеношка 4 квартире вахаш волча ший маьрагара Тарасенко Анатолий Ивановичагара ше хьаялархаx дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Сталински района халкъа суда 1-ча участке.

Городе Грозне, Мира улицах, 74, кв. 89 яхаш йолча Железина Алла Дмитриевна суде деннад городе Барнауле, Мирный яхача поселке, 2-ча Мирный проезде, № 5 вахача Корнеев Леонард Васильевичагара ше хьаялархаx дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Ленински района 1-ча участка халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03664. 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революци проспект, 30/3. Заказ № 7323.